

สถานีพัฒนาที่ดินยโสธร
 ถ.อรุณประเสริฐ กม.2 ต.หนองคู อ.เมือง
 จ.ยโสธร 35000

สถานีพัฒนาที่ดินยโสธร
 สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4
 กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

ตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒ (๑) บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน และต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ประกาศแผนปฏิรูปประเทศ ณ วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๑ ได้กำหนดให้มีการทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบ โดยให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ กรมพัฒนาที่ดินจึงได้ดำเนินการจัดทำแผนการใช้ที่ดินของประเทศ โดยมอบหมายให้สถานีพัฒนาที่ดินเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการจัดทำแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดินในพื้นที่ระดับตำบล

สถานีพัฒนาที่ดินยโสธร ในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบพื้นที่จังหวัดยโสธร จึงได้ดำเนินการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร ขึ้น โดยการรวบรวมข้อมูลจากการลงสำรวจพื้นที่ ข้อมูลจากระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์ (Agri-Map Online) และวิธีการให้เกษตรกรและประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและความต้องการจากการจัดประชุมชี้แจง Participatory Rural Appraisal (PRA) และรวบรวมข้อมูลจัดทำเป็นแผนการใช้ที่ดินตำบลน้ำคำ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่มากที่สุด คำนึงถึงขั้นความเหมาะสมในการปลูกพืชชนิดต่างๆ ส่งผลให้ได้ผลผลิตการเกษตรมากขึ้นและลดต้นทุน เป็นการทำให้เกษตรกรแบบยั่งยืน

คณะผู้จัดทำ
กันยายน
๒๕๖๔

บทที่ ๗ การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

๗.๑ ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

๗.๑.๑ จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ ๒๕๖๓

๗.๑.๒ นำแผนการใช้ที่ดินตำบลน้ำคำไปเสนอต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

๗.๑.๓ สถานีพัฒนาที่ดินยโสธร เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

๗.๒ ตัวชี้วัด

กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการในตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร จำนวน ๕ โครงการ ดังนี้

- ๑) การบริหารน้ำ
- ๒) การปรับปรุงบำรุงดิน
- ๓) พืชปุ๋ยและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- ๔) ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน
- ๕) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

๗.๓ กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ ๒๕๖๕

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ตารางที่ ๗-๑ กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ ๒๕๖๕

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
<p>๑. เขตเกษตรกรรม ๑.๑ เขตทำนา</p>	<p>การปรับปรุงบำรุงดิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ - ผลิต - จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด - ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน - การทำปุ๋ยหมัก - อนุรักษ์ไถกลบตอซัง - พัฒนากลุ่มเกษตรกรการใช้สารอินทรีย์ - จัดหาปุ๋ยคอกปุ๋ยหมัก - ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด <p>ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผลิตหญ้าแฝกเพื่อปลูก <p>พัฒนาพื้นที่เพื่อการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม</p>	
<p>๑.๒ เขตพืชไร่</p>	<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ <p>๑. การปรับปรุงบำรุงดิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดหาปุ๋ยคอกปุ๋ยหมัก - ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ - ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน - การทำปุ๋ยหมัก - พัฒนากลุ่มเกษตรกรการใช้สารอินทรีย์ <p>๒. ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผลิตหญ้าแฝกเพื่อปลูก <p>๓. พัฒนาพื้นที่เพื่อการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม</p>	

ตารางที่ ๗-๑ (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
๑.๓ เขตไม้ผล	<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ๑. การปรับปรุงบำรุงดิน <ul style="list-style-type: none"> - จัดหาปุ๋ยอินทรีย์ - ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ - ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน - การทำปุ๋ยหมัก - พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ ๒. พื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน <ul style="list-style-type: none"> - ผลิตหญ้าแฝกเพื่อปลูก ๓. พัฒนาพื้นที่เพื่อการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ ไม่เหมาะสม 	
๑.๔ เขตปศุสัตว์	<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ <p>การบริหารน้ำ</p>	
๑.๕ เขตแหล่งน้ำ	<ul style="list-style-type: none"> - แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน <p>การบริหารน้ำ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ขุดลอกแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ - แหล่งน้ำชุมชน - แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 	

ตารางที่ ๗-๒ สรุปกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินและหน่วยงานที่สนับสนุนในเขตการใช้ที่ดิน ปี ๒๕๖๕

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน	กิจกรรมของหน่วยงานที่สนับสนุน
๑. เขตการเกษตร ๑.๑ เขตทำนา	๑. การปรับปรุงบำรุงดิน - การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ - ผลิต - จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด - ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน - การทำปุ๋ยหมัก - ธรณรงค์โลกlobalต่อซัง - พัฒนากลุ่มเกษตรกรกรการใช้สารอินทรีย์ - จัดหาปุ๋ยไนโตรเจน - ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	๑.๑ จัดหาตลาดสินค้าเกษตร (พาณิชย์จังหวัด) ๑.๒ จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว) ๑.๓ จัดอบรมถ่ายทอดความรู้กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ (กรมการข้าว)
๒. เขตพืชไร่	๑. การปรับปรุงบำรุงดิน - จัดหาปุ๋ยไนโตรเจน - ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ - ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน - การทำปุ๋ยหมัก - พัฒนากลุ่มเกษตรกรกรใช้สารอินทรีย์	๑.๑ จัดหาตลาดสินค้าเกษตร (พาณิชย์จังหวัด/ภาคเอกชน) ๑.๒ การอบรมให้ความรู้/การจัดการ GAP (กรมวิชาการเกษตร)
๓. เขตไม้ผล	-	-
๔. เขตปศุสัตว์	การบริหารน้ำ - แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน การบริหารน้ำ	- ส่งเสริม/สนับสนุน เรื่องพันธุ์หญ้าเนเปียร์ (กรมปศุสัตว์)
๕. เขตแหล่งน้ำ	- การขุดลอกแหล่งน้ำขนาดเล็ก - แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	- สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

ตารางที่ ๗-๓ เป้าหมายการดำเนินงาน และงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร แผน ๔ ปี (ปี ๒๕๖๕-๒๕๖๘) หน่วยงาน สถานีพัฒนาที่ดินยโสธร

งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย				รวม	งบประมาณ				รวม	
		๒๕๖๕	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘		๒๕๖๕	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘		
๑.การบริหารจัดการน้ำ												
๑.๑ แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	๒๐	๒๐	๒๐	๒๐	๘๐	๔๐๖,๐๐๐	๔๐๖,๐๐๐	๔๐๖,๐๐๐	๔๐๖,๐๐๐	๑,๖๒๔,๐๐๐	
๒. การปรับปรุงบำรุงดิน												
๒.๑ การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	๓	๓	๓	๓	๑๒	๑๒,๐๐๐	๑๒,๐๐๐	๑๒,๐๐๐	๑๒,๐๐๐	๔๘,๐๐๐	
๒.๒ การรณรงค์โลกปลอดของชั่ง	ไร่	๒๐	๒๐	๒๐	๒๐	๘๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๘๐,๐๐๐	
๒.๓ การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๘๐๐	๓,๐๐๐	๓,๐๐๐	๓,๐๐๐	๓,๐๐๐	๑๒,๐๐๐	
๒.๔ การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๘๐๐	๓,๐๐๐	๓,๐๐๐	๓,๐๐๐	๓,๐๐๐	๑๒,๐๐๐	
๒.๕ การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์	ตัน	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๔๐๐	๑๗๐,๐๐๐	๑๗๐,๐๐๐	๑๗๐,๐๐๐	๑๗๐,๐๐๐	๖๘๐,๐๐๐	
๒.๖ กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ PGS	กลุ่ม	๑	๑	๑	๑	๔	๗,๕๐๐	๗,๕๐๐	๗,๕๐๐	๗,๕๐๐	๓๐,๐๐๐	
๓. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน												
๓.๑ การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	๕๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐	๖๐,๐๐๐	๖๐,๐๐๐	๖๐,๐๐๐	๖๐,๐๐๐	๒๔๐,๐๐๐	
๔. ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน												
๕. การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ												
๕.๑ การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ ลุ่ม-ดอน	ไร่	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๔,๐๐๐	๑,๕๐๐,๐๐๐	๑,๕๐๐,๐๐๐	๑,๕๐๐,๐๐๐	๑,๕๐๐,๐๐๐	๖,๐๐๐,๐๐๐	
๕.๒ การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	ไร่	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๘๐๐	๒๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐	๘๐๐,๐๐๐	
๕.๓ คก.ปรับเปลี่ยนพื้นที่ Agri-Map	ไร่	๕๐๐	๕๐๐	๕๐๐	๕๐๐	๒,๐๐๐	๗๕๐,๐๐๐	๗๕๐,๐๐๐	๗๕๐,๐๐๐	๗๕๐,๐๐๐	๓,๐๐๐,๐๐๐	

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ ๑ บทนำ	๑-๑
๑.๑ หลักการและเหตุผล	๑-๑
๑.๒ วัตถุประสงค์	๑-๑
๑.๓ ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	๑-๑
๑.๔ ขั้นตอนการดำเนินงาน	๑-๑
๑.๕ นิยามศัพท์	๑-๒
๑.๖ คำสำคัญ	๑-๔
บทที่ ๒ ข้อมูลทั่วไป	๒-๑
๒.๑ ที่ตั้งและอาณาเขต	๒-๑
๒.๒ การแบ่งส่วนการปกครอง	๒-๑
๒.๓ ประวัติและเอกลักษณ์	๒-๑
๒.๔ สภาพภูมิประเทศ	๒-๑
๒.๕ สภาพภูมิอากาศ	๒-๔
๒.๖ สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	๒-๖
๒.๗ สภาพเศรษฐกิจและสังคม	๒-๙
๒.๘ ระบบเศรษฐกิจ	๒-๑๑
๒.๙ เศรษฐกิจพอเพียงท้องถิ่น	๒-๑๔
๒.๑๐ ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม	๒-๑๕
๒.๑๑ ทรัพยากรธรรมชาติ	๒-๑๖
บทที่ ๓ ทรัพยากรธรรมชาติ	๓-๑
๓.๑ ทรัพยากรป่าไม้	๓-๑
๓.๒ ทรัพยากรน้ำ	๓-๔
๓.๓ ทรัพยากรดิน	๓-๘
บทที่ ๔ กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	๔-๑
๔.๑ หลักการ	๔-๑
๔.๒ การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	๔-๑
๔.๓ ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	๔-๖

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๕ การประเมินคุณภาพที่ดิน	๕-๑
๕.๑ ทรัพยากรดิน	๕-๑
๕.๒ ประเภทการใช้ที่ดิน	๕-๑
๕.๓ การประเมินคุณภาพที่ดิน	๕-๑
บทที่ ๖ แผนการใช้ที่ดิน ๖-๑	
๖.๑ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	๖-๑
๖.๒ นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดิน	๖-๒
๖.๓ การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน	๖-๔
๖.๔ เขตการใช้ที่ดิน	๖-๕
๖.๕ ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน	๖-๑๔
๖.๖ การจัดการความเสี่ยง	๖-๑๔
บทที่ ๗ การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	๗-๑
๗.๑ ขั้นตอนการดำเนินงาน	๗-๑
๗.๒ ตัวชี้วัด	๗-๑
๗.๓ กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ ๒๕๖๓	๗-๑
เอกสารอ้างอิง	๖๑
ภาคผนวก	
ภาคผนวก	๗๑-๑

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๒-๑ การใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร	๒-๗
๒-๒ จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร	๒-๙
๒-๓ จำนวนประชากรและครัวเรือนที่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรในพื้นที่ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร	๒-๑๕
๓-๑ ข้อมูลทรัพยากรดินระดับกลุ่มชุดดินและชุดดิน อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร	๓-๑๐
๓-๒ หน่วยแผนที่ดิน ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร	๓-๑๑
๓-๓ การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร	๓-๑๒
๔-๑ แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร	๔-๒
๕-๑ ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร	๕-๕
๖-๑ นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร	๖-๒
๖-๒ เขตการใช้ที่ดิน ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร	๖-๕
๗-๑ กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ ๒๕๖๕	๗-๒
๗-๒ สรุปกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินและหน่วยงานที่สนับสนุนในเขตการใช้ที่ดิน ปี ๒๕๖๕	๗-๔
๗-๓ เป้าหมายการดำเนินงาน และงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร แผน ๔ ปี (ปี ๒๕๖๕-๒๕๖๘) หน่วยงาน สถานีพัฒนาที่ดินยโสธร	๗-๕

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
๒-๑	๒-๒
๒-๒	๒-๓
๒-๓	๒-๕
๒-๔	๒-๘
๒-๕	๒-๑๘
๓-๑	๓-๒
๓-๒	๓-๓
๓-๓	๓-๕
๓-๔	๓-๖
๓-๕	๓-๗
๓-๖	๓-๑๓
๓-๗	๓-๑๔
๓-๘	๓-๑๕
๔-๑	๔-๓
๔-๒	๔-๕
๔-๓	๔-๖
๖-๑	๖-๑๓
๖-๒	๖-๑๔

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ หลักการและเหตุผล

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒ (๑) ได้กำหนดให้มีการ “วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน” ต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ลงวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๑ มีแผนการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดินตำบล จำนวน ๗,๒๒๕ ตำบล ให้แล้วเสร็จ ภายในปี ๒๕๖๕ ตลอดจนนำแผนการใช้ที่ดินตำบลไปสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการประกาศแผนปฏิรูปประเทศ ดังกล่าวข้างต้น จึงได้จัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร ขึ้น

๑.๒ วัตถุประสงค์

เพื่อให้การใช้ที่ดินในตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร มีผลตอบสนองสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่และเป็นไปอย่างยั่งยืน

๑.๓ ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

๑.๓.๑ ระยะเวลา ๑ สิงหาคม ๒๕๖๔ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๔

๑.๓.๒ สถานที่ ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

๑.๔ ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑.๔.๑ ทบทวนเอกสารเพื่อรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิที่จะนำมาวิเคราะห์และใช้ในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ดังนี้

(๑) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ภัยธรรมชาติ ฯลฯ

(๒) ด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน พืชหลักหรือพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ตลาดสินค้าเกษตร รายได้ รายจ่าย ประชากร โครงสร้างประชากร การศึกษา ฯลฯ

(๓) นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น ๔ ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

๑.๔.๒ จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล

๑.๔.๓ ประเมินคุณภาพที่ดิน

๑.๔.๔ สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดทำ PRA ร่วมกับสภาพการใช้ที่ดิน การถือครองที่ดินรายแปลงจากแผนที่สำมะโนที่ดิน หรือ แผนที่ภาษีที่ดินในปัจจุบัน ผลจากการประเมินคุณภาพที่ดิน และกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน (ตามอำนาจหน้าที่ของกรมฯ)

๑.๔.๕ สสำรวจข้อมูลทั้ง ภายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ในพื้นที่ตำบลที่ดำเนินการเพิ่มเติมตามประเด็นปัญหาและความต้องการจาก PRA ให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรเป็นรายบุคคล

๑.๔.๖ กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบล

๑.๔.๗ รับฟังความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดิน

๑.๔.๘ ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดิน

๑.๔.๙ นำแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ เป้าหมายที่สำคัญ คือ

(๑) การที่สภาตำบล หรือ สภาเทศบาลนำแผนการใช้ที่ดินที่มีกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินเข้าไปบรรจุในแผน ๓ ปี โดยสภาเทศบาล หรือ สภาตำบล มีมติรับรอง ซึ่งอาจมีการตั้งของเทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ เช่น งบประมาณที่ดินพืชคลุมดิน ซึ่งปลูกโดยเกษตรกรในพื้นที่ตำบลนั้น เป็นต้น

(๒) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย (มาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๑) มีการปฏิบัติในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินเขตต่างๆ โดยมีงบประมาณดำเนินการในแต่ละปี

(๓) กิจกรรมของส่วนราชการต่างๆ ที่จะสนับสนุนความต้องการของเกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว การขุดเจาะบ่อบาดาล เป็นต้น

๑.๕ นิยามศัพท์

๑.๕.๑ ที่ดิน (Land)

“ที่ดิน” หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไปและให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บางลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย (มาตรา ๔ ประมวลกฎหมายที่ดิน)

“ที่ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง “ชีวมณฑลบนพื้นผิวโลก ประกอบด้วย ชั้นบรรยากาศ ชั้นดิน ชั้นหิน ลักษณะความลาดเทของพื้นที่ ลักษณะทางอุทกศาสตร์ พืช สัตว์ และผลที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน” (FAO, ๑๙๗๔)

“ที่ดิน” หมายถึง พื้นที่หนึ่งๆ ที่อยู่บนพื้นผิวของโลก ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและชีวภาพซึ่งมีอิทธิพลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนั้นที่ดินจึงไม่ได้หมายถึงดินเพียงอย่างเดียว แต่จะหมายรวมถึงลักษณะภูมิสัณฐาน (landforms) ภูมิอากาศ (climate) อุทกวิทยา (hydrology) พืชพรรณ (vegetation) และสัตว์ (fauna) ซึ่งการปรับปรุงที่ดิน (land improvement) ได้แก่ การทำขั้นบันไดและการระบายน้ำ เป็นต้น (FAO, ๑๙๙๓)

๑.๕.๒ ดิน (Soil)

“ดิน” หมายความรวมถึง หิน กรวด ทราย แร่ธาตุ น้ำ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ ที่เจือปนกับเนื้อดินด้วย (มาตรา ๔ พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๑)

“ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง เทหวัตถุธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นผิวโลกเป็นวัตถุที่คำนวณการเจริญเติบโต และการทรงตัวของต้นไม้ ประกอบด้วย แร่ธาตุ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ มีลักษณะชั้นแตกต่างกัน แต่ละชั้นที่อยู่ต่อเนื่องกันจะมีแนวสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามขบวนการกำเนิดดินที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำร่วมกันของภูมิอากาศ พืชพรรณ วัตถุต้นกำเนิดดิน ระยะเวลา และความต่างระดับของพื้นที่ในบริเวณนั้น (FAO ๑๙๗๔: ๓๙-๔๐)

“ดิน” อินทรีย์วัตถุและอนินทรีย์วัตถุที่ไม่จับตัวแข็งเป็นหินซึ่งปกคลุมพื้นผิวโลก เป็นผลมาจากปัจจัยด้านการกำเนิดและสภาพแวดล้อม ได้แก่ ภูมิอากาศ สิ่งมีชีวิต (พืชและสัตว์) สภาพภูมิประเทศ วัตถุต้นกำเนิดและระยะเวลา ความเหมาะสมต่อการผลิตพืชของดินแตกต่างกัน เนื่องจากลักษณะและสมบัติทางกายภาพ เคมีชีวภาพ และสัณฐานวิทยา (คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา, ๒๕๕๑: ๑๒๘)

๑.๕.๓ การใช้ที่ดิน

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง การจัดการที่ดินตามที่มนุษย์ต้องการ ซึ่งรวมทั้งการใช้ที่ดินในชนบท เขตชานเมือง และเขตอุตสาหกรรม เป็นต้น (FAO, ๑๙๙๓)

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง ผลของความพยายามของมนุษย์ ในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพพื้นที่ของทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง (Vink, ๑๙๗๕)

๑.๕.๔ การวางแผนการใช้ที่ดิน

“การวางแผนนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน” หมายความว่า การวางแผนนโยบายและแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และสอดคล้องกับประเภทของที่ดินที่ได้จำแนกไว้

“การวางแผนการใช้ที่ดิน” หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เป็นการกำหนดทิศทางของการลงทุน แนวทางการพัฒนาเทคโนโลยี เป็นการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานต่างๆ ให้ดำเนินการอยู่ในภาพรวมเดียวกัน และเป็นการเพิ่มศักยภาพทั้งในปัจจุบันและในอนาคตเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ (NRC, ๑๙๗๕ และ ADB , ๒๐๑๒)

๑.๕.๕ “เศรษฐกิจที่ดิน” หมายความว่า ภาวะความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับที่ดินทางด้านเศรษฐกิจ

๑.๕.๖ “เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจกรรมอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๑.๕.๗ “การชะล้างพังทลายของดิน” หมายความว่า ปรากฏการณ์ซึ่งที่ดินถูกชะล้างกัดเซาะพังทลายด้วยพลังงานที่เกิดจากน้ำ ลม หรือโดยเหตุอื่นใดให้เกิดการเสื่อมโทรม สูญเสียเนื้อดิน หรือความอุดมสมบูรณ์ของดิน

๑.๕.๘ “การอนุรักษ์ดินและน้ำ” หมายความว่า การกระทำใดๆ ที่มุ่งให้เกิดการระวังป้องกัน รักษาดินและที่ดิน ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม สูญเสีย รวมถึงการรักษา ปรับปรุง ความอุดมสมบูรณ์ของ ดิน และการรักษาน้ำในดินหรือบนผิวดินให้คงอยู่เพื่อรักษาคุณธรรมชาติให้เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ ที่ดินในการเกษตรกรรม

๑.๖ คำสำคัญ

“น้ำคำตำบลน้ำอยู่ เขตชุมชนธรรม นำเกษตรอินทรีย์ ”

บทที่ ๒ ข้อมูลทั่วไป

๒.๑ ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร อยู่ห่างจากอำเภอไทยเจริญ ระยะทางประมาณ ๑๐ กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดยโสธรประมาณ ๖๔ กิโลเมตร

-พื้นที่

ตำบลน้ำคำ มีพื้นที่ประมาณ ๕๙.๖๙๔๔ ตารางกิโลเมตรหรือ ๓๗,๓๐๙ ไร่

-อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลคำไผ่ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลโคกนาโก อำเภอป่าดิวจังหวัดยโสธร

ทิศตะวันออกติดต่อกับตำบลนาวัง อำเภอเมือง และตำบลนาเวียง อำเภอเสนางคนิคม จังหวัดอำนาจเจริญ

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลไทยเจริญ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

๒.๒ สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของตำบลน้ำคำ มีสภาพทางกายภาพเป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำลำเซบายไหลผ่าน ลำเซบาย ไหลผ่านหมู่ที่ ๑ ,๑๒ ,๒ ,๓, ๖, ๕, ๘, ๑๐ ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ ระยะทางประมาณ ๑๐ กิโลเมตร ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ กำลังจะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจเชิงธรรมชาติ

๒.๓ การแบ่งส่วนการปกครอง

แบ่งการปกครองออกเป็น ๑๒ หมู่บ้าน อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ เต็มทั้ง ๑๒ หมู่บ้าน

-บ้านน้ำคำ ม.๑,๑๒

-บ้านหนองถ่ม ม.๒

-บ้านคำสร้างช้าง ม.๓

-บ้านนาเฮือง ม.๔

-บ้านหนองคูน้อย ม.๕

-บ้านคำสร้างบ่อ ม.๖

-บ้านนางช้างเผือก ม.๗

-บ้านโนนป่าช้า ม.๘

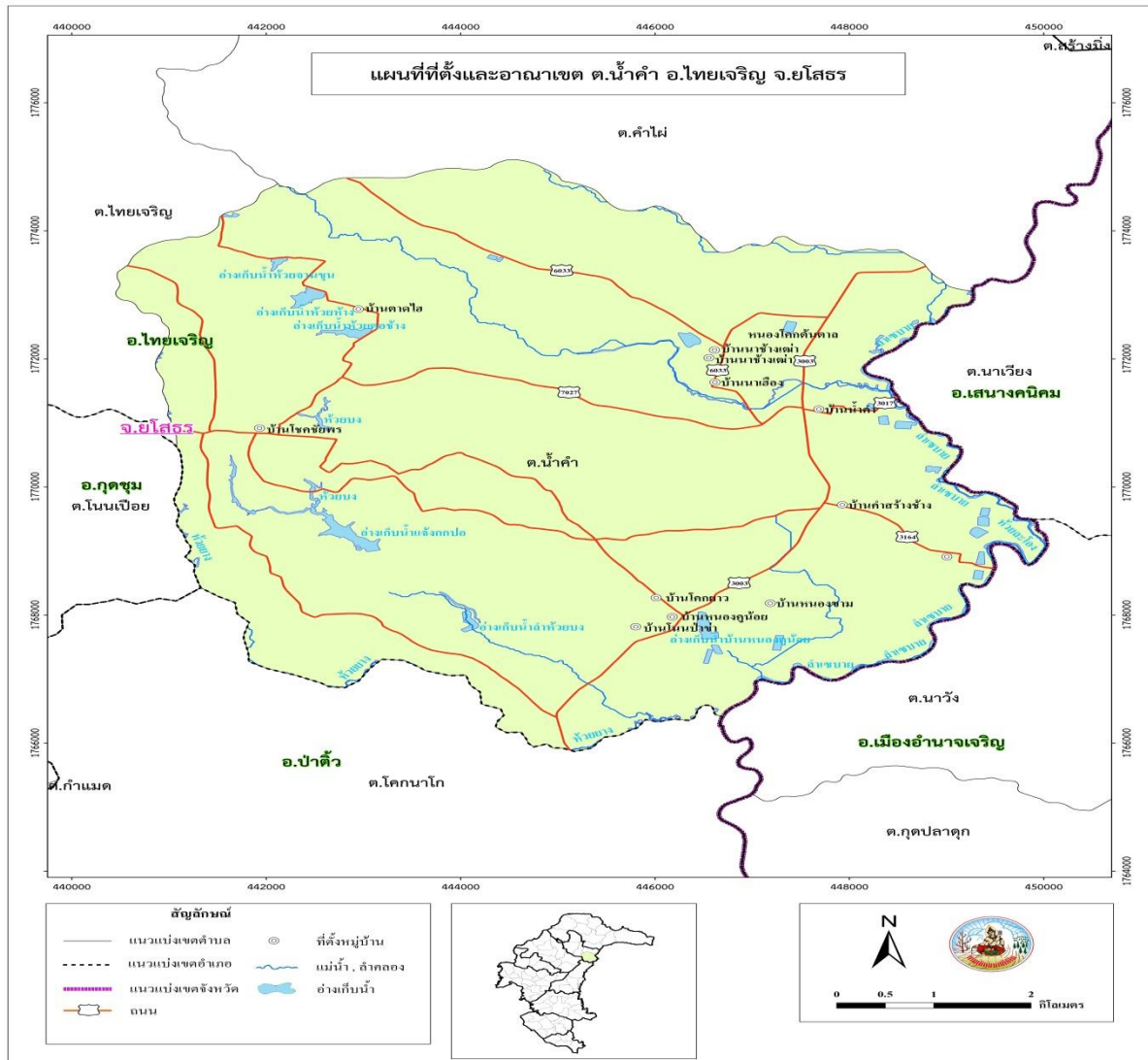
-บ้านโชคชัยพร ม.๙

-บ้านโคกยาว ม.๑๐

-บ้านตาดไฮ้ ม.๑๑

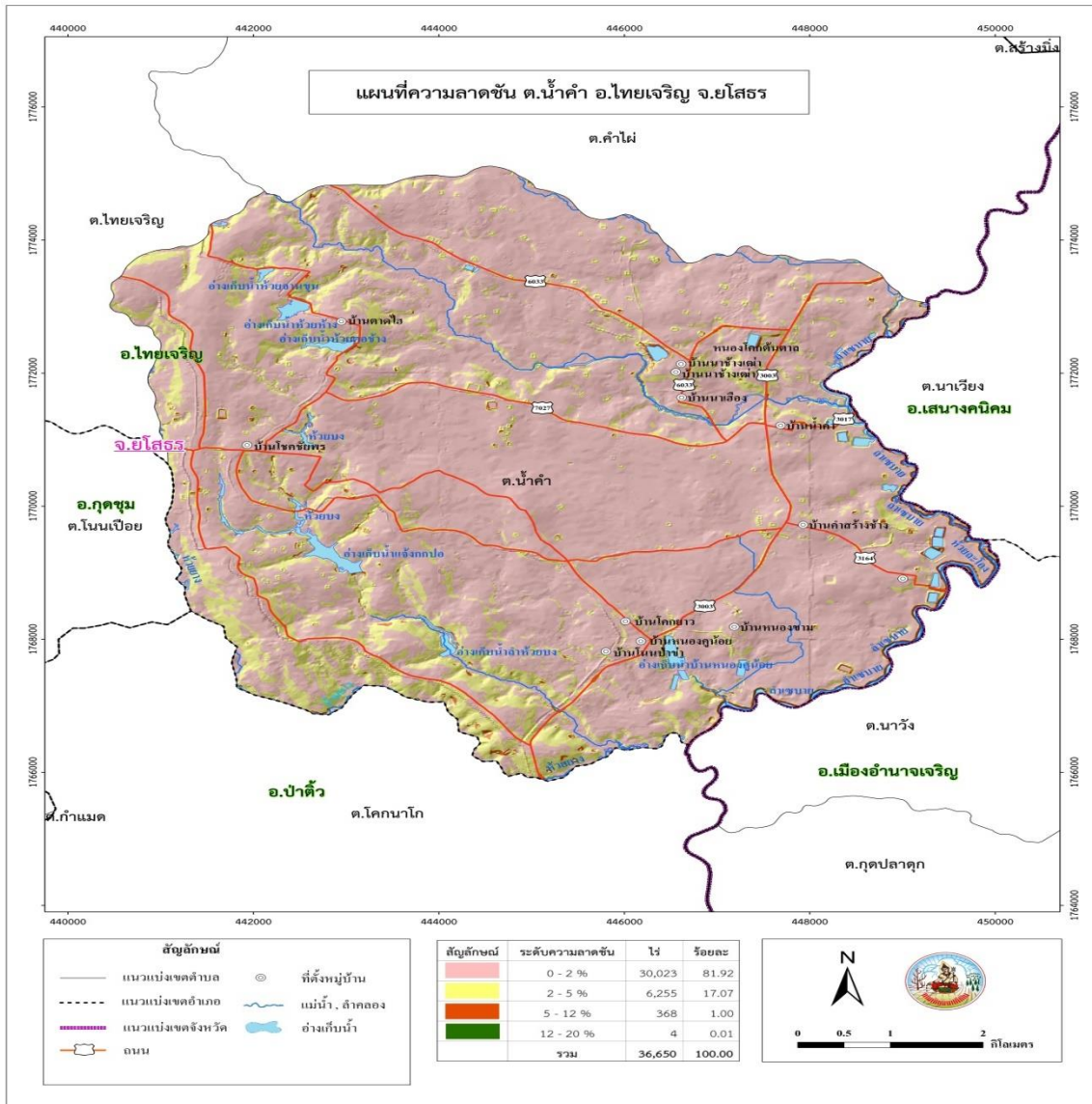
แผนการใช้ที่ดินตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

รูปที่ ๒-๑ ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

แผนการใช้ที่ดินตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

รูปที่ ๒-๒ ความลาดชัน ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

๒.๔ สภาพภูมิอากาศ

๒.๔.๑ สภาพอากาศทั่วไป

ลักษณะอากาศของจังหวัดยโสธร แบ่งออกเป็น ๓ ฤดู ดังนี้

๑. ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ระยะเวลาเป็นช่วงว่างของฤดูมรสุม จะมีลมจากทิศใต้และทิศตะวันออกเฉียงใต้พัดปกคลุมทำให้มีอากาศร้อนอบอ้าวทั่วไป เดือนที่มีอากาศร้อนที่สุด คือ เดือนเมษายน

๒. ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม มรสุมตะวันตกเฉียงใต้จากมหาสมุทรอินเดียพัดปกคลุมประเทศไทย ทำให้ฝนตกชุกทั่วไปและมีอากาศชุ่มชื้น เดือนที่มีฝนตกชุกมากที่สุด คือ เดือนกันยายน

๓. ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคม ซึ่งฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ จะมีลมจากทิศตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่าน ทำให้มีอากาศหนาวเย็นทั่วไป โดยมีอากาศหนาวจัดที่สุด อยู่ในช่วงเดือนธันวาคม ถึงเดือนมกราคม

อุณหภูมิตลอดปีมีความแตกต่างกันอย่างเด่นชัดในแต่ละฤดู กล่าวคือมีอุณหภูมิเฉลี่ย สูงสุดประมาณ ๓๑.๙ องศาเซลเซียส แต่เฉลี่ยต่ำสุดเพียง ๒๒.๑ องศาเซลเซียส เท่านั้นซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วประมาณ ๒๖.๘ องศาเซลเซียส ทั้งนี้ เกิดขึ้นจากอิทธิพลของลมมรสุมทำให้อากาศเปลี่ยนแปลงในแต่ละฤดู เดือนที่ร้อนอบอ้าวมากที่สุดคือเดือนเมษายนอุณหภูมิวัดได้ที่ ๔๑.๒ องศาเซลเซียส ส่วนในฤดูหนาวจะหนาวมากที่สุดในเดือนมกราคมอุณหภูมิที่วัดได้ ๖.๓ องศาเซลเซียส

๒.๔.๒ อุณหภูมิ

เนื่องจากจังหวัดยโสธรมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงและป่าโปร่ง ทำให้อากาศไม่หนาวเย็นมากนักในช่วงฤดูหนาว แต่อากาศจะค่อนข้างร้อนอบอ้าวในช่วงฤดูร้อน โดยอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปี ๒๖.๘ องศาเซลเซียสอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย ๒๒.๕ องศาเซลเซียส และอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย ๓๒.๓ องศาเซลเซียส และเดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวมากที่สุดในรอบปี ส่วนในช่วงฤดูหนาวจะมีอากาศหนาวที่สุดในเดือนมกราคม

๒.๔.๓ ฝน

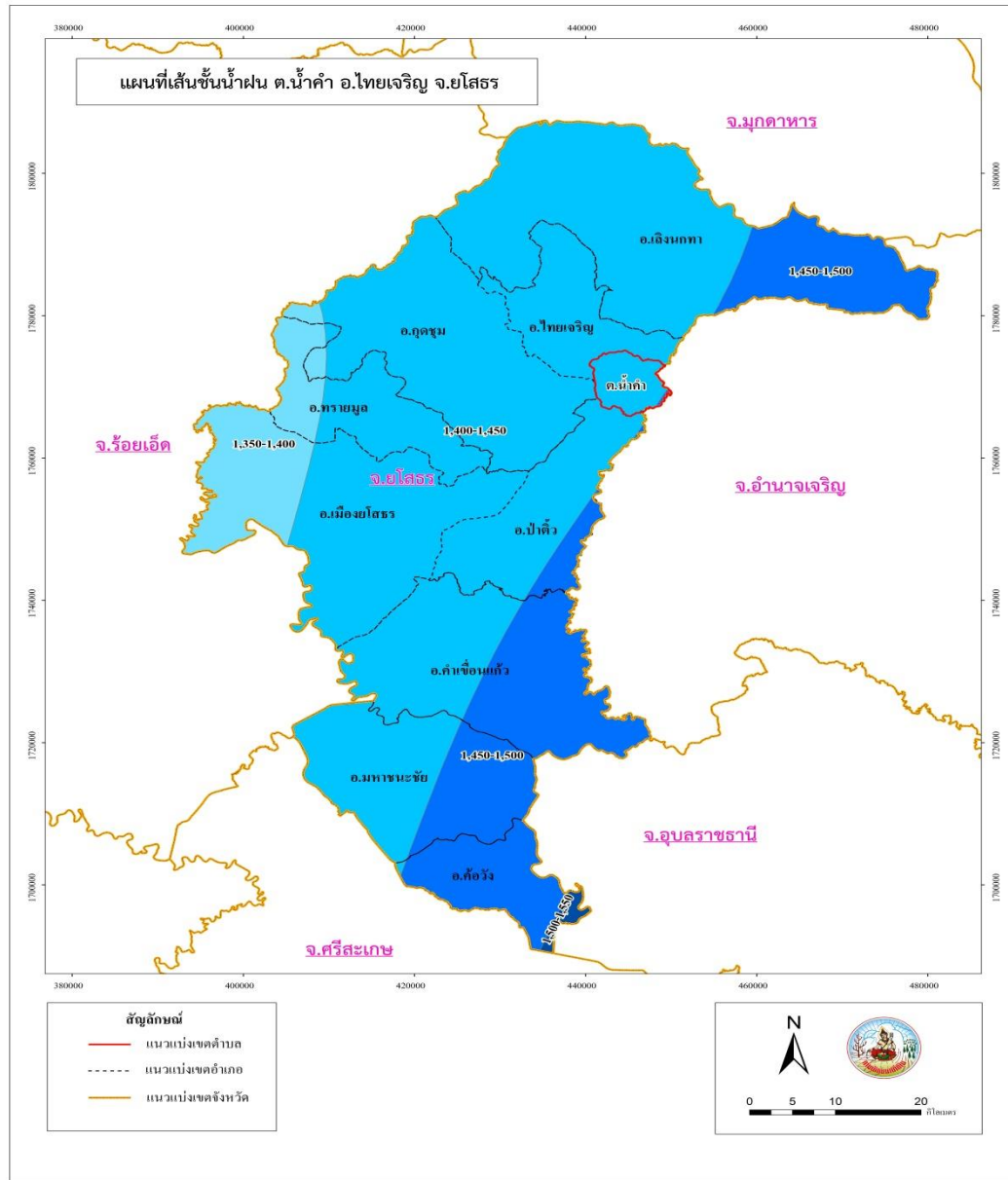
ปริมาณฝนเฉลี่ยตลอดปีอยู่ระหว่าง ๑,๑๐๐ - ๑,๓๐๐ มิลลิเมตร สำหรับปริมาณฝนเฉลี่ยตลอดทั้งปี

๑,๓๔๒.๐ มิลลิเมตร และมีจำนวนวันที่ฝนตก ๑๑๐ วัน โดยเดือนสิงหาคมเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกมากที่สุดในรอบปี มีปริมาณฝนเฉลี่ย ๓๕๐.๗ มิลลิเมตร และมีฝนตก ๒๒ วัน

(สถิติภูมิอากาศที่เปนคาเฉลี่ยข้อมูลอุณหภูมิและปริมาณฝน (อ้างอิง สถานีอุตุนิยมวิทยารอยเอ็ด) คาบ ๓๐ ปีตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๔ - ๒๕๕๓ , สถิติภูมิอากาศที่มีคาเปนที่สุดใช้ข้อมูล ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๔ - ๒๕๖๒)

แผนการใช้ที่ดินตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

รูปที่ ๒-๓ เส้นชั้นน้ำฝน ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

๒.๕ สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร มีเนื้อที่ ๑๙๗,๒๑๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗.๕๘ ของพื้นที่ทั้งหมด แบ่งได้ ๕ ประเภท ได้แก่

๑. พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ ๗,๒๕๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๒๘
๒. พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ ๑๔๕,๔๕๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕.๕๙
๓. พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ ๗,๔๑๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๒๙
๔. พื้นที่อื่นๆ มีเนื้อที่ ๘,๗๕๐ ไร่ คิดเป็น ร้อยละ ๐.๓๔
๕. พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ ๒,๔๖๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๙

ลักษณะของดิน สภาพดินส่วนใหญ่เป็นดินทรายและดินร่วนปนทรายประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ปลูกข้าวเป็นหลัก

๒.๕.๑ แหล่งน้ำ

แหล่งน้ำธรรมชาติ

- ลำห้วย	จำนวน ๙	สาย
- สระน้ำ , หนอง และอื่น ๆ	จำนวน ๑๒	แห่ง
- อ่างเก็บน้ำ	จำนวน ๖	แห่ง

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

- ฝาย	จำนวน	๖	แห่ง
- บ่อน้ำตื้น	จำนวน	๑๒	แห่ง
- บ่อบาดาล (มือโยก)	จำนวน	๖	แห่ง
- ประปาหมู่บ้าน	จำนวน	๑๑	แห่ง

๒.๕.๒ ลักษณะของไม้และป่าไม้

พื้นที่ตำบลน้ำคำ จะมีพื้นที่เขตป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน ๒ แห่ง ประกอบด้วย

-เขตป่าสงวนดงบังอี ครอบคลุมพื้นที่ บ้านคำสร้างช้าง หมู่ที่ ๓ ด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือ (บางส่วน) , บ้านตาตไฮ หมู่ที่ ๑๑, บ้านโชคชัยพร หมู่ที่ ๙ พื้นที่ส่วนใหญ่ถูกบุกรุกเป็นที่ทำกินบางส่วนแล้ว

-เขตป่าสงวนดงปอ ครอบคลุมพื้นที่ บ้านคำสร้างช้าง หมู่ที่ ๓ ด้านทิศตะวันตก (บางส่วน) , บ้านโนนป่าข่า หมู่ที่ ๘ , บ้านโคกยาว หมู่ที่ ๑๐ , บ้านตาตไฮ หมู่ที่ ๑๑ , บ้านโชคชัยพร หมู่ที่ ๙ พื้นที่ส่วนใหญ่ถูกบุกรุกเป็นที่ทำกินบางส่วนแล้ว

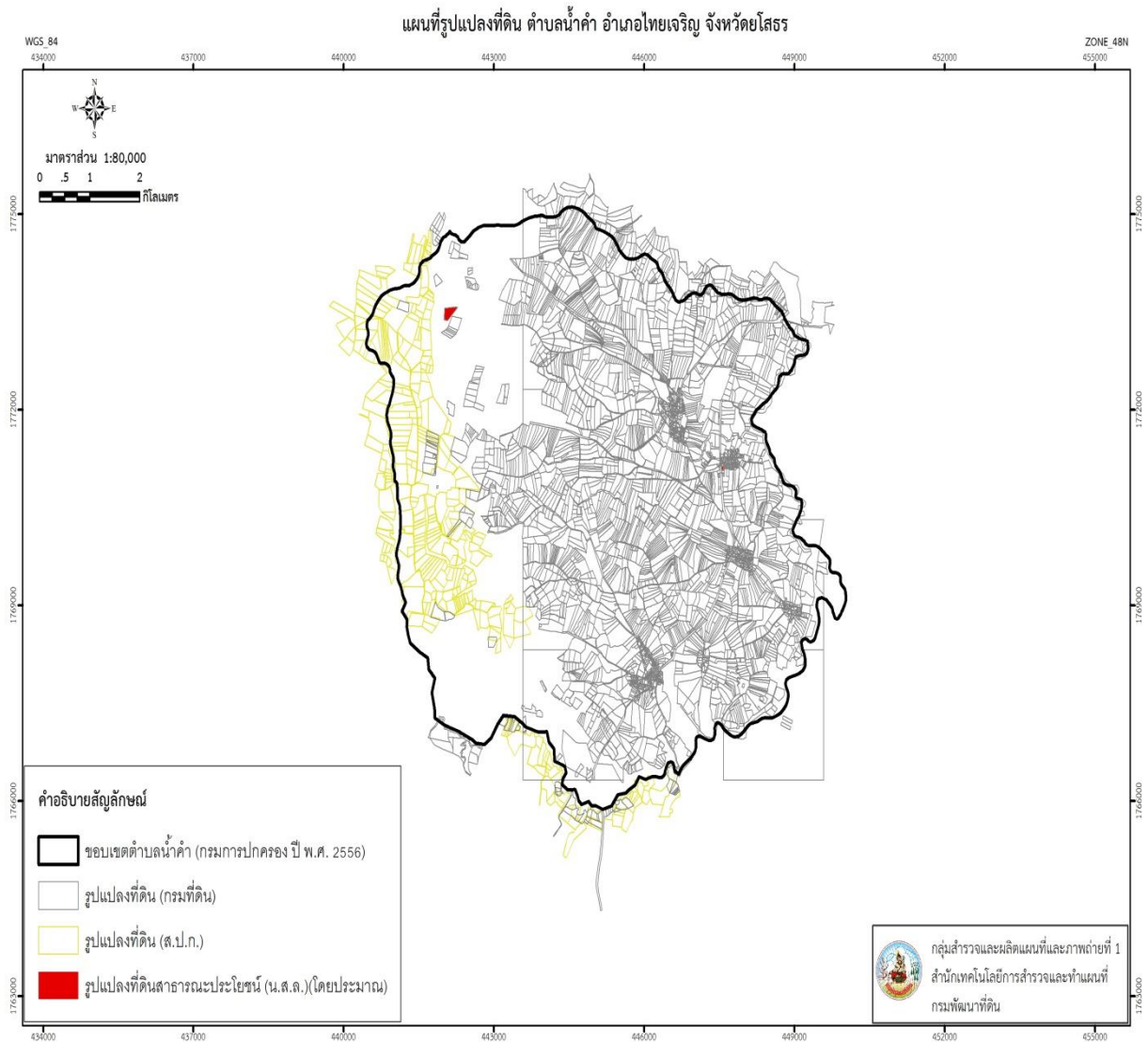
ตารางที่ ๒-๑ การใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

อำเภอ	หน่วยแผนที่	คำอธิบาย	เนื้อที่	
			ไร่	ร้อยละ
ไทยเจริญ			๑๗๑,๓๓๘	๖.๕๙
	A	พื้นที่เกษตรกรรม	๑๔๕,๔๕๙	๕.๕๙
	A๑	นาข้าว	๑๐๐,๑๓๘	๓.๘๕
	A๒	พืชไร่	๓๐,๐๖๙	๑.๑๖
	A๓	ไม้ยืนต้น	๑๔,๖๙๓	๐.๕๖
	A๔	ไม้ผล	๓๖๘	๐.๐๑
	A๕	พืชสวน	๒๖	๐.๐๐
	A๗	โรงเรือนเพาะพันธุ์สัตว์	๑๒๐	๐.๐๐
	A๘	เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๔๕	๐.๐๐
	F	พื้นที่ป่าไม้	๗,๔๑๕	๐.๒๙
	F๒	ป่าผลัดใบ	๗,๑๕๕	๐.๒๘
	F๕	สวนป่า	๒๖๐	๐.๐๑
	M	พื้นที่อื่นๆ	๘,๗๕๐	๐.๓๔
	M๑	ไม้ละเมาะ	๘,๐๘๑	๐.๓๑
	M๒	พื้นที่ลุ่ม	๖๖๙	๐.๐๓
	U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๗,๒๕๒	๐.๒๘
U๑	พื้นที่ชุมชนเมือง	๑๗๐	๐.๐๑	
U๒	พื้นที่หมู่บ้าน	๕,๒๕๓	๐.๒๐	
U๓	สถานที่ราชการ	๑,๖๔๗	๐.๐๖	
U๕	โรงงานอุตสาหกรรม	๑๓๔	๐.๐๑	
U๖	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	๔๘	๐.๐๐	
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	๒,๔๖๒	๐.๐๙	
W๑	แหล่งน้ำธรรมชาติ	๑,๓๙๑	๐.๐๕	
W๒	แหล่งน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น	๑,๐๗๑	๐.๐๔	

ที่มา : กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน, ๒๕๖๒

แผนการใช้ที่ดินตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

รูปที่ ๒-๔ แผนที่รูปแปลงที่ดิน ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

๒.๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม

๒.๖.๑ สภาพสังคมโดยทั่วไป

๑) ประชากร

มีประชากรทั้งสิ้น ๖,๖๗๖ คน แยกเป็นชาย ๓,๓๒๘ คน หญิง ๓,๓๔๘ คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย ๑๑๔.๒๓ คน / ตารางกิโลเมตร

***ข้อมูล ณ ๓๐ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ตารางที่ ๒-๒ จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

หมู่ที่	บ้าน	ครัวเรือน	ประชากร		รวม	กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน
			ชาย	หญิง		
๑	น้ำคำ	๑๕๑	๒๕๑	๒๕๒	๕๐๓	นายสุรศักดิ์ เสนทอง
๒	หนองถ่ม	๕๘	๑๐๗	๑๐๔	๒๑๑	นายวรรณชัย เนินทราย
๓	คำสร้างข้าง	๒๕๘	๔๒๑	๔๗๒	๘๙๓	นายศิริพงษ์ ทองแสง(กำนัน)
๔	นาเหือง	๑๖๗	๓๓๒	๓๒๐	๖๕๒	นายรัสมิ์ เกสรมพันธ์
๕	หนองคูน้อย	๒๑๒	๔๑๖	๓๘๔	๘๐๐	นายไสล โนรีรัตน์
๖	คำสร้างป่อ	๙๘	๑๘๒	๑๗๘	๓๖๐	นายบุญทอง ตราทอง
๗	นางข้างเตา	๒๙๖	๔๗๐	๔๕๐	๙๒๐	นางปัญญา อัมจักร
๘	โนนป่าช้า	๑๘๓	๓๐๑	๓๑๑	๖๑๒	นายทักษิณ ปั้นทอง
๙	โชคชัยพร	๑๕๘	๒๓๘	๒๕๒	๔๙๐	นายนิชสัน สราญรมย์
๑๐	โคกยาว	๑๓๗	๒๔๒	๒๓๑	๔๗๓	นายพรสวรรค์ ถาวร
๑๑	ตาดไฮ	๖๒	๑๐๙	๑๐๑	๒๑๐	นายไทยปัญญา พุทธเจริญ
๑๒	น้ำคำ	๑๗๖	๒๕๙	๒๙๓	๕๕๒	นายอำนาจ พุทธคุณ
รวม		๑,๙๕๐	๓,๓๒๘	๓,๓๔๘	๖,๖๗๖	

ความหนาแน่นเฉลี่ย ๑๑๔.๒๓ / ตารางกิโลเมตร :สำนักทะเบียนอำเภอไทยเจริญ

๒.๖.๒ การศึกษา(ข้อมูล สถานศึกษา และข้อมูลนักเรียน) ประจำปี ๒๕๖๑ ตำบลน้ำคำ

มีสถานบันการศึกษาในสังกัดของสำนักเขตการศึกษาพื้นฐานจังหวัดยโสธร จำนวน ๖ โรงเรียน ดังนี้

- โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน ๕ แห่ง
- โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน ๑ แห่ง
- โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน ๑ แห่ง
- ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน จำนวน ๑๒ แห่ง
- ศูนย์การศึกษาชุมชน จำนวน ๑ แห่ง
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน ๓ แห่ง

ที่มา : คณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ (ข้อมูลเด็กเล็ก ณ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๑)

๒.๖.๓ สาธารณสุข

ตำบลน้ำคำ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุข ดังนี้

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินงานให้เป็นไปตาม เจตนารมณ์ของกฎหมายที่ว่าด้วยการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งกฎหมายอื่นใดที่เกี่ยวข้อง พัฒนาและปรับปรุงงานด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม การอาชีวอนามัยการส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมป้องกันโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ การพัฒนาพฤติกรรมอนามัย การสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม จัดให้บริการเผยแพร่ความรู้ทางการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การควบคุมสิ่งแวดล้อม การคุ้มครองผู้บริโภค จัดบริการ รักษาความสะอาด การจัดการขยะมูลฝอย และปฏิบัติงานอื่นใดตามที่มีผู้บังคับบัญชามอบหมาย

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลน้ำคำและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองคูน้อย มีขอบเขตการดำเนินการบริการสาธารณสุขผสมผสาน ทั้งด้านการสร้างเสริมสุขภาพ การควบคุมและป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสภาพ รวมทั้งการจัดการปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชนและสังคม ในพื้นที่ที่รับผิดชอบ โดยมีจุดเน้นดังนี้

๑) ดำเนินการเชิงรุก โดยมุ่งเข้าหาประชาชนและชุมชนเพื่อการสร้างสุขภาพเป็นหลัก รวมทั้งมุ่งจัดการกับปัจจัยเสี่ยงที่เป็นต้นเหตุของปัญหาสุขภาพ เช่น การดูแลร่างกายภาพบำบัดที่บ้านผู้ป่วย เพื่อให้สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ลดภาระของครอบครัว การเยี่ยมบ้านสำรวจผู้ป่วยโรคเรื้อรัง (เบาหวาน ความดันโลหิตสูง) เพื่อการป้องกันโรคแทรกซ้อน การสำรวจหญิงมีครรภ์เพื่อให้มาฝากครรภ์ให้ครบก่อนคลอดเป็นการป้องกันทารกขาดธาตุเหล็กและสารไอโอดีน ร่วมกับ อบต. ดูแลพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต. (มีเด็กเล็กประมาณ ๘ แสนคนทั่วประเทศ) ร่วมกับชุมชนรณรงค์ป้องกันไข้เลือดออก เป็นต้น

๒) มีความเชื่อมโยงระบบบริการ โดยที่สามารถปรึกษาแพทย์ในโรงพยาบาลพี่เลี้ยง หรือ ส่งต่อผู้ป่วยได้ตลอดเวลา ทั้งนี้อาจมีบริการเตียงนอนเพื่อสังเกตอาการโดยไม่รับ ผู้ป่วยไว้นอนค้างคืน และหากมีกรณีฉุกเฉิน ก็สามารถประสานระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินในการออกไปรับผู้ป่วยและให้การปฐมพยาบาลก่อนส่งต่อ

๓) ชุมชนมีส่วนร่วม โดยมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งในการดำเนินงาน ของประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองท้องถิ่นให้สามารถร่วมกันดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัวและชุมชน อย่างยั่งยืนอัตราการมีและ ใช้ส้วมราดน้ำร้อยละ ๑๐๐ % และมีศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชนจำนวน ๑๒ แห่ง

ตำบลน้ำคำ อยู่ห่างจากโรงพยาบาลไทยเจริญ ประมาณ ๑๐ กม. และอยู่ห่างจากโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเลิงนกทา ประมาณ ๒๒ กม.

๒.๖.๔ อาชญากรรม

อาชญากรรมในพื้นที่ตำบลน้ำคำ ส่วนใหญ่จะปรากฏให้เห็นในรูปแบบของอาชญากรรมพื้นฐานเป็นอาชญากรรมที่พบเห็นโดยทั่วไป ไม่มีความสลับซับซ้อนของรูปแบบอาชญากรรม ผู้ประกอบอาชญากรรมมักมีจำนวนเพียงคนเดียว หรือแม้จะมีการรวมกลุ่มในการประกอบอาชญากรรมก็มีจำนวนไม่มากนัก เป็นผู้มีการศึกษาไม่สูงหรือเป็นผู้ที่ด้อยโอกาสในสังคมเป็นสำคัญ และไม่มีการใช้เทคโนโลยี

ชั้นสูงในการประกอบอาชีพการเกษตร และส่วนใหญ่จะสามารถใกล้เคียงกันได้ เช่น ปัญหาการลักทรัพย์ การปล้นจี้ การทำร้ายร่างกาย เป็นต้น

๒.๖.๕ ยาเสพติด

ปัญหาด้านยาเสพติดที่พบมากที่สุดในพื้นที่ตำบลน้ำคำ คือ ยาบ้า พื้นที่เฝ้าระวัง คือ บ้านนาเอื้อง หมู่ที่ ๔ และบ้านนางข้างเฒ่า หมู่ที่ ๗ โดยผู้ค้าพยายามที่จะใช้กลยุทธ์ทางการตลาดโดยการแบ่งบรรจุในราคาต่างๆ เพื่อให้สามารถเข้าถึงลูกค้าทั้งในระดับกลางและระดับล่าง ซึ่งที่ผ่านมาปรากฏผลการจับกุม และการเข้าบำบัดรักษาที่เพิ่มสูงขึ้น

๒.๖.๖ การสังคมสงเคราะห์

ในพื้นที่ตำบลน้ำคำ อยู่ภายใต้การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ โดยมีกองการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมและนันทนาการโดยมีนักพัฒนาชุมชนชำนาญการ ดูแลเรื่องงาน สวัสดิการ และสังคมสงเคราะห์ เป็นผู้รับผิดชอบหลักเกี่ยวกับการสังคมสงเคราะห์ ทำหน้าที่ ดังนี้

๑. งานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ/ผู้พิการ/ผู้ป่วยเอดส์
๒. งานสังคมสงเคราะห์ผู้ยากไร้ด้อยโอกาส ไร้ที่พึ่ง ผู้ประสบภัยพิบัติ
๓. งานด้านการให้คำแนะนำ ด้านสังคมสงเคราะห์แก่ผู้มาขอรับบริการ
๔. งานด้านประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานสังคมสงเคราะห์
๕. งานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

๒.๗ ระบบบริการพื้นฐาน

๒.๗.๑ การคมนาคมขนส่ง

ตำบลน้ำคำ มีทางหลวงชนบทที่สำคัญที่เชื่อมโยงตำบลและอำเภอใกล้เคียง ดังนี้

๑. ทางหลวงชนบท หมายเลข ๓๐๐๙ แยกออกมาจากทางหลวงหมายเลข ๒๑๖๙ (ถนนวารีราชเดช) บริเวณบ้านคำเตย หมู่ที่ ๔ ตำบลคำเตย อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร ผ่านที่ว่าการอำเภอไทยเจริญ – บ้านทรัพย์เจริญ หมู่ที่ ๙ ตำบลคำไผ่ – บ้านนางข้างเฒ่า หมู่ที่ ๗ ตำบลน้ำคำ เชื่อมต่อถนน (ตัดถนนทางหลวงชนบท หมายเลข ๓๐๐๓ เส้นเลิงนกทา-หนองแสง) – ถนน รพช. อำนาจเจริญ บ้านน้ำคำ – บ้านหนองคู – บ้านโคกกลาง – บ้านนาเวียง ตำบลนาเวียง ไปบรรจบที่ทางหลวงหมายเลข ๒๐๒ (ถนนชยางกูร) ที่บริเวณบ้านนาไร่ใหญ่ อำเภอเสนางคนิคม

๒. ทางหลวงชนบท หมายเลข ๓๐๐๓ แยกออกมาจากทางหลวงหมายเลข ๒๑๖๙ (ถนนวารีราชเดช) บริเวณตลาดเลิงนกทาเก่า – ผ่านตำบลสวาท – ตำบลสร้างมิ่ง – ตำบลคำไผ่ – ตำบลน้ำคำ – ตำบลโคกนาโก บรรจบทางหลวงหมายเลข ๒๐๒ (อำนาจเจริญ – ยโสธร) บริเวณบ้านหนองแสง

๒.๗.๒ การไฟฟ้า

ประชากรในพื้นที่ตำบลน้ำคำ มีจำนวนครัวเรือน ๑,๙๕๐ ครัวเรือน และมีระบบไฟฟ้าใช้กันทุกครัวเรือน โดยคิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ แต่สำหรับประชาชนที่มีการขยายครัวเรือนมายังหัวไร่ปลายนาแต่ไม่มีการขจัดบ้านเลขที่บางหลังยังไม่มี การขยายเขตไฟฟ้าไปถึง

๒.๗.๓ การประปา

ประชาชนในแต่ละหมู่บ้านจะมีระบบประปาประจำหมู่บ้าน ดังนี้

-บ้านน้ำคำ ม.๑,๑๒	จำนวน ๑ แห่ง
-บ้านหนองถ่ม ม.๒	จำนวน ๑ แห่ง
-บ้านคำสร้างซ่าง ม.๓	จำนวน ๑ แห่ง
-บ้านนาเฮือง ม.๔	จำนวน ๑ แห่ง
-บ้านหนองคูน้อย ม.๕	จำนวน ๑ แห่ง
-บ้านคำสร้างบ่อ ม.๖	จำนวน ๑ แห่ง
-บ้านนางซ่างเต่า ม.๗	จำนวน ๑ แห่ง
-บ้านโนนป่าช้า ม.๘	จำนวน ๑ แห่ง
-บ้านโชคชัยพร ม.๙	จำนวน ๑ แห่ง
-บ้านโคกยาว ม.๑๐	จำนวน ๑ แห่ง
-บ้านตาดไฮ ม.๑๑	จำนวน ๑ แห่ง

ซึ่งเพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในแต่ละหมู่บ้าน

๒.๗.๔ โทรศัพท์

ตำบลน้ำคำอยู่ห่างไกลจากตัวอำเภอประมาณ ๙ กม. ทำให้ระบบการเดินทางโทรศัพท์บ้านยังไม่สามารถเข้ามาถึงพื้นที่ได้ ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่จะใช้โทรศัพท์มือถือ โดยเฉลี่ยจะมีโทรศัพท์มือถือครบทุกครัวเรือน

๒.๗.๕ ไปรษณีย์/การสื่อสาร/การขนส่งวัสดุ ครุภัณฑ์

อำเภอไทยเจริญ จะใช้ศูนย์ไปรษณีย์ร่วมกับอำเภอเลิงนกทา โดยมีบุรุษไปรษณีย์ประจำตำบลน้ำคำ จำนวน ๑ คน มีหน้าที่ส่งเอกสาร จดหมาย ในพื้นที่ โดยจะรับและส่งไปรษณีย์ จดหมาย ทุกวัน ยกเว้นวันหยุดราชการ และวันหยุดนักขัตฤกษ์

๒.๘. ระบบเศรษฐกิจ

๒.๘.๑ การเกษตรราษฎรในพื้นที่ตำบลน้ำคำ ส่วนใหญ่มีรายได้จาก

๑. ทำนา ราษฎรตำบลน้ำคำ ส่วนใหญ่จะทำนาเพื่อการเลี้ยงชีพโดยจะปลูกข้าวเหนียวไว้เพื่อรับประทาน ส่วนข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ จะปลูกไว้เพื่อจำหน่าย

๒. อาชีพทำสวน ราษฎรตำบลน้ำคำ ส่วนใหญ่นิยมทำสวนยางพารา

๓. อาชีพทำไร่ ราษฎรตำบลน้ำคำ ส่วนใหญ่นิยมทำปลูกมันสำปะหลังซึ่งตำบลน้ำคำมีพื้นที่ทั้งหมด จำนวน ๓๗,๓๐๙ ไร่ แยกเป็นดังนี้

- ทำนา	จำนวน	๒๑,๐๕๔	ไร่
- พืชไร่	จำนวน	๘,๓๔๙	ไร่
- ไม้ผลไม่ยืนต้น	จำนวน	๓,๑๙๙	ไร่
- ไม้ผล	จำนวน	๕๙	ไร่
- ปศุสัตว์	จำนวน	๕๒	ไร่
- พื้นที่ป่า	จำนวน	๗๗๑	ไร่
- แหล่งน้ำ	จำนวน	๙๒๕	ไร่
- พื้นที่อุตสาหกรรม	จำนวน	๑	ไร่
- พื้นที่อื่นๆ	จำนวน	๑,๙๖๖	ไร่
รวม		๓๗,๓๐๙	ไร่

๒.๘.๒ การประมง

การเลี้ยงสัตว์ส่วนมากจะเลี้ยงกันโดยไม่เป็นระบบ ทุกอย่างจะพึ่งพาธรรมชาติเป็นโดยส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นการเลี้ยงปลาก็จะปล่อยปลาตามบ่อที่อยู่ในทุ่งนาไม่มีการให้อาหารปลา จะจับปลาอีกทีก็หลังจากเกี่ยวข้าวเสร็จ

๒.๘.๓ การปศุสัตว์

การเลี้ยงโคกระบือส่วนใหญ่จะเป็นสายพันธุ์พื้นบ้าน โดยจะปล่อยให้หากินเองมากกว่าการให้อาหาร พอดกตอนเย็นก็จะไล่เข้าคอกที่ทำไว้ นอกจากนี้ยังมีการเลี้ยงเป็ดเลี้ยงไก่ที่จะเป็นการปล่อยไม่มีการจำกัดพื้นที่ปล่อยให้เดินไปได้ทุกที่ ที่ไก่และเป็ดอยากไป ตอนเช้าก็จะให้อาหารเป็นข้าวเปลือก หรือข้าวสาร น้ำที่ให้ไก่กินก็จะเป็นกะลาใส่น้ำ นำไปวางไว้ตามไต้ร่มไม้ พอดตอนเย็นไก่เข้านอนก็จะหาที่นอนตามต้นไม้ ตามเล้าไก่เล็กๆ

๒.๘.๔ การบริการ

ในพื้นที่ตำบลน้ำคำ มีจุดรับซื้อสินค้าทางการเกษตรและร้านบริการอินเทอร์เน็ต ดังนี้
-จุดรับซื้อข้าวเปลือก จำนวน ๒ แห่ง ตั้งอยู่ที่บ้านน้ำคำ หมู่ที่ ๑ และหมู่ที่ ๑๒ ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร โดยมี นายทราย ลากสี และ นายมังกร โคตรทอง เป็นเจ้าของ

-จุดรับซื้อมันสำปะหลัง จำนวน ๑ แห่ง ตั้งอยู่ที่บ้านโชคชัยพร หมู่ที่ ๙ ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

-ร้านอินเทอร์เน็ต จำนวน ๑ แห่ง ตั้งอยู่ที่บ้านน้ำคำ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร โดยมีนายมิตรชัย รักบ้อง เป็นเจ้าของ

-ศูนย์ ICT ตำบลน้ำคำ จำนวน ๑ แห่ง ตั้งอยู่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ ๒๑๒ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ เป็นเจ้าของ

- ปืมน้ำมัน/ปืมหลอด	จำนวน	๑๕	ปืม
- โรงสีข้าวขนาดเล็ก	จำนวน	๘๔	โรง
- ฟาร์มไก่	จำนวน	๓	แห่ง
- ร้านอาหาร	จำนวน	๕	แห่ง
- ร้านซ่อม	จำนวน	๑๒	แห่ง
- ร้านตัดผม	จำนวน	๓	แห่ง
- ร้านค้า	จำนวน	๓๒	ร้าน

๒.๘.๕ การท่องเที่ยว

ในพื้นที่ตำบลน้ำคำ ไม่มีแหล่งท่องเที่ยวที่เด่นชัด

๒.๘.๖ อุตสาหกรรม

ในพื้นที่ตำบลน้ำคำ ไม่มีโรงงานอุตสาหกรรม

๒.๘.๗ การพาณิชย์และกลุ่มอาชีพ

การรวมกลุ่มของประชาชนทุกประเภท

- กลุ่มอาชีพ	จำนวน	๒๑	กลุ่ม
- กลุ่มออมทรัพย์	จำนวน	๑๒	กลุ่ม
- กลุ่มอื่น ๆ	จำนวน	-	กลุ่ม

๒.๘.๘ แรงงาน

ในพื้นที่ตำบลน้ำคำ แรงงานส่วนใหญ่จะเป็นแรงงานในด้านภาคเกษตรกรรมเป็นส่วนมาก กล่าวคือ ในช่วงฤดูกาลทำนาก็จะรับจ้างปักดำ ช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยวก็จะรับจ้างเกี่ยวข้าว หรือการรับจ้างถางหญ้าในสวนยางพารา หรือไร่มันสับปะหลัง หรือการรับจ้างตัดอ้อย เป็นต้น ส่วนการใช้แรงงานในภาคอุตสาหกรรม จะพบว่าวัยทำงานจะเคลื่อนย้ายไปทำงานในพื้นที่เขตอุตสาหกรรม เช่น นิคมอุตสาหกรรมนวนคร นิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร นิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง เป็นต้น

๒.๙ เศรษฐกิจพอเพียงท้องถิ่น (ด้านการเกษตรและแหล่งน้ำ)

๒.๙.๑ ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านหรือชุมชน (ด้านการเกษตร)

- มีจำนวน ๑๒ หมู่บ้าน และมีข้อมูลพื้นฐานแต่ละหมู่บ้านดังนี้
มีประชากรทั้งสิ้น ๖,๖๗๖ คน แยกเป็นชาย ๓,๓๒๘ คน หญิง ๓,๓๔๘ คน

ตารางที่ ๒-๓ จำนวนประชากรและครัวเรือนที่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรในพื้นที่ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

หมู่ที่	บ้าน	ครัวเรือน	ประชากร		รวมประชากร (คน)	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	อาชีพ					รวมพื้นที่ทำการเกษตร (ไร่)
			ชาย	หญิง			ทำนา	ทำไร่	ไม่ยืนต้น	พืชผัก	ยางพารา	
๑	น้ำคำ	๑๕๑	๒๕๑	๒๕๒	๕๐๓	๒,๙๓๘	๑,๙๙๑	๘๐	๑๘	๓	๑๐๓	๒,๑๙๕
๒	หนองถ่ม	๕๘	๑๐๗	๑๐๔	๒๑๑	๑,๒๑๒	๖๕๖	๔๒	๘	๕	-	๗๑๑
๓	คำสร้างข้าง	๒๕๘	๔๒๑	๔๗๒	๘๙๓	๕,๐๐๕	๒,๒๕๖	๑๐๘	๒๑	๖	๘๙	๒,๔๘๐
๔	นาเอื้อง	๑๖๗	๓๓๒	๓๒๐	๖๕๒	๓,๕๖๓	๒,๕๕๘	๓๙	๑๔	๘	๑๕๙	๒,๗๗๘
๕	หนองคูน้อย	๒๑๒	๔๑๖	๓๘๔	๘๐๐	๔,๖๔๔	๓,๐๑๗	๘๓๖	๒๒	๖	๓๗๗	๔,๒๕๘
๖	คำสร้างบ่อ	๙๘	๑๘๒	๑๗๘	๓๖๐	๒,๑๐๘	๑,๒๓๓	๔๑	๘	๕	๒๒	๑,๓๐๙
๗	นางช้างเฒ่า	๒๙๖	๔๗๐	๔๕๐	๙๒๐	๕,๒๖๙	๕,๑๓๖	๕๒	๒๐	๕	๑๖	๕,๒๒๙
๘	โนนป่าช้า	๑๘๓	๓๐๑	๓๑๑	๖๑๒	๓,๒๑๒	๑,๗๑๗	๗๖๕	๑๘	๖	๒๐๖	๒,๗๑๒
๙	โชคชัยพร	๑๕๘	๒๓๘	๒๕๒	๔๙๐	๒,๖๒๖	๒,๒๗๑	๙๒๔	๒๖	๘	๗๕	๓,๓๐๔
๑๐	โคกยาว	๑๓๗	๒๕๒	๒๓๑	๔๗๓	๒,๕๐๘	๒,๒๑๘	๔๑๔	๑๙	๕	๒๐๑	๒,๘๕๗
๑๑	ตาดไฮ	๖๒	๑๐๙	๑๐๑	๒๑๐	๑,๑๔๐	๖๙๕	๘๘	๑๒	๔	๗	๘๐๖
๑๒	น้ำคำ	๑๗๖	๒๕๙	๒๙๓	๕๕๒	๒,๘๒๕	๒,๒๗๑	๗๖	๑๑	๕	๑๒๘	๒,๔๙๑
รวมทั้งสิ้น		๑,๙๕๐	๓,๓๒๘	๓,๓๔๘	๖,๖๗๖	๓๗,๐๕๐	๒๖,๐๑๙	๓,๔๖๕	๑๙๗	๖๖	๑,๓๘๓	๓๑,๑๓๐

๒.๑๐ ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม

๒.๑๐.๑ การนับถือศาสนา

ประชากรตำบลน้ำคำส่วนใหญ่ ร้อยละ ๗๒.๓๗ นับถือศาสนาพุทธร้อยละ ๒๗.๖๓ นับถือคริสต์ วัด / สำนักสงฆ์จำนวน๙แห่งโบสถ์ / วิหาร จำนวน ๑ แห่ง แต่ประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่จะนับถือศาสนาพุทธ เป็นความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องผีบรรพบุรุษของแต่ละตระกูลและแต่ละหมู่บ้านที่จะต้องมีกันทุกหมู่บ้านในภาคอีสาน เป็นความเชื่อที่ชาวบ้านแต่ละแห่งเชื่อถือและยึดมั่นกันอย่างเหนียวแน่นมาแต่เดิม ชาวบ้านเชื่อมั่นกันจนกลายเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนทั้งหมู่บ้านเลยก็ว่าได้ นอกจากนี้แล้ว ปู่ตายังเป็นที่พึ่งทางจิตใจให้กับชาวบ้านที่นับถือในทางบวกได้อีกด้วย ด้านที่ยึดเหนี่ยวให้เกิดความหวังในชีวิต ด้านบนบาน (บ่า) ให้ปู่ตาช่วยให้ได้ในสิ่งที่ปรารถนา ขอลูก ขอให้หายจากโรคร้าย ไข้เจ็บ เป็นต้น

๒.๑๐.๒ ประเพณีและงานประจำปี

วัฒนธรรม ชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล มีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ดั้งเดิม ปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นประจำทุกปี (ฮีต ๑๒ คอง ๑๔) ดังนี้

๑. งานพิธีบุญเข้ากรรม (ปริวาสกรรม) เดือนอ้าย
๒. งานบุญคุณลาน เดือน ยี่
๓. งานบุญข้าวจี เดือน สาม

๔. งานประเพณีบุญพระเวส	เดือน สี่
๕. งานบุญสงกรานต์	เดือน ห้า
๖. งานประเพณีบุญบั้งไฟ	เดือน หก
๗. งานบุญเบิกบ้าน เลี้ยงปูตา	เดือน เจ็ด
๘. งานบุญเข้าพรรษา	เดือน แปด
๙. งานบุญข้าวประดับดิน	แรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๙
๑๐. งานบุญข้าวสารก	ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐
๑๑. บุญประเพณีออกพรรษา	เดือน สิบเอ็ด
๑๒. ประเพณีบุญกฐิน	เดือน สิบสอง

๒.๑๐.๓ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาถิ่น

ภูมิปัญญาชาวบ้านได้ก่อเกิดและสืบทอดกันมาในชุมชนหมู่บ้าน เมื่อหมู่บ้านเปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับสังคมสมัยใหม่ ภูมิปัญญาชาวบ้านก็มีการปรับตัวเช่นเดียวกันความรู้จำนวนมากได้สูญหายไปเพราะไม่มีการปฏิบัติสืบทอด เช่น การรักษาพื้นบ้านบางอย่าง การใช้ยาสมุนไพรบางชนิด เพราะหมอยาเก่ง ๆ ได้เสียชีวิตโดยไม่ได้ถ่ายทอดให้กับคนอื่น หรือถ่ายทอดแต่คนต่อมาไม่ได้ปฏิบัติเพราะชาวบ้านไม่นิยมเหมือนสมัยก่อน ใช้ยาสมัยใหม่และไปหาหมอที่โรงพยาบาลหรือคลินิกง่ายกว่า งานหัตถกรรมทอผ้า ทอเสื่อกก การจักสานไม้ไผ่ แม้จะยังเหลืออยู่ไม่น้อย แต่ก็ได้ถูกพัฒนาไปเป็นการค้า ไม่สามารถรักษาคุณภาพและฝีมือแบบดั้งเดิมไว้ได้ ในการทำมาหากินมีการใช้เทคโนโลยีทันสมัยใช้รถไถนาแทนควาย รถอีแต๋นแทนเกวียน

ภาษาถิ่น คือ ภาษาอีสาน

๒.๑๐.๔ สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก

- ผลิตภัณฑ์เสื่อกก
- ผ้าไหม ผ้าฝ้าย
- ไม้กวาดดอกหญ้า

๒.๑๑. ทรัพยากรธรรมชาติ

๒.๑๑.๑ น้ำ

แหล่งน้ำ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ ได้แก่

- ลำเซบาย ไหลผ่านหมู่ที่ ๑ ,๑๒ ,๒ ,๓, ๖, ๕, ๘, ๑๐ ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ ระยะทางประมาณ ๑๐ กิโลเมตร ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ กำลังจะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจเชิงธรรมชาติ

- หนองอีหมัน ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๑ บ้านน้ำคำ ตำบลน้ำคำมีเนื้อที่ประมาณ ๓๘ ไร่๑ งาน ปัจจุบันเป็นแหล่งน้ำที่ใช้เพื่อการเกษตร กำลังจะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจของหมู่บ้าน

- หนองแขนนอก ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๑ บ้านน้ำคำ ตำบลน้ำคำมีเนื้อที่ประมาณ ๘ ไร่ ปัจจุบันเป็นแหล่งน้ำที่ใช้เพื่อการเกษตร
- หนองแขนใน ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๑ บ้านน้ำคำ ตำบลน้ำคำมีเนื้อที่ประมาณ ๙ ไร่ ๓ งาน ปัจจุบันเป็นแหล่งน้ำที่ใช้เพื่อการเกษตร
- หนองบัวบก ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๗ บ้านนางช้างเผ่า ตำบลน้ำคำ มีเนื้อที่ประมาณ ๓๔ ไร่ ๑ งาน ปัจจุบันใช้ผลิตน้ำประปาผิวดิน ใช้ในการอุปโภค - บริโภค ของชาวบ้าน หมู่ที่ ๔ บ้านนาเฮือง และหมู่ที่ ๗ นาเฮืองนางช้างเผ่า ตำบลน้ำคำ
- ลำห้วยบง ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๕, ๘, ๑๐ ตำบลน้ำคำมีเนื้อที่ประมาณ - ไร่ - งาน ปัจจุบันต้นเขินไม่สามารถนำน้ำมาใช้เพื่อการเกษตรได้
- ลำห้วยแดง ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๕ บ้านหนองคูน้อย ตำบลน้ำคำมีเนื้อที่ประมาณ - ไร่ - งาน ปัจจุบันต้นเขินไม่สามารถนำน้ำมาใช้เพื่อการเกษตรได้
- หนองโสกหินกอง ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๗ บ้านนางช้างเผ่า ตำบลน้ำคำมีเนื้อที่ประมาณ ๙ ไร่ ๑ งาน ปัจจุบันเป็นแหล่งน้ำที่ใช้เพื่อการเกษตร
- ลำห้วยห่าง ไหลมาจากบ้านตาดไฮ หมู่ที่ ๑๑ ไหลผ่าน หมู่ที่ ๔ บ้านนาเฮือง หมู่ที่ ๗ บ้านนางช้างเผ่า หมู่ที่ ๗ และไหลลงลำเซบายผ่านหมู่ที่ ๑๒ และหมู่ที่ ๑ บ้านน้ำคำ
- แก้งวัวเนา ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๑๑ บ้านตาดไฮ ตำบลน้ำคำมีเนื้อที่ประมาณ ๒๐ ไร่ ๑ งาน ปัจจุบันเป็นแหล่งน้ำที่ใช้เพื่อการเกษตร

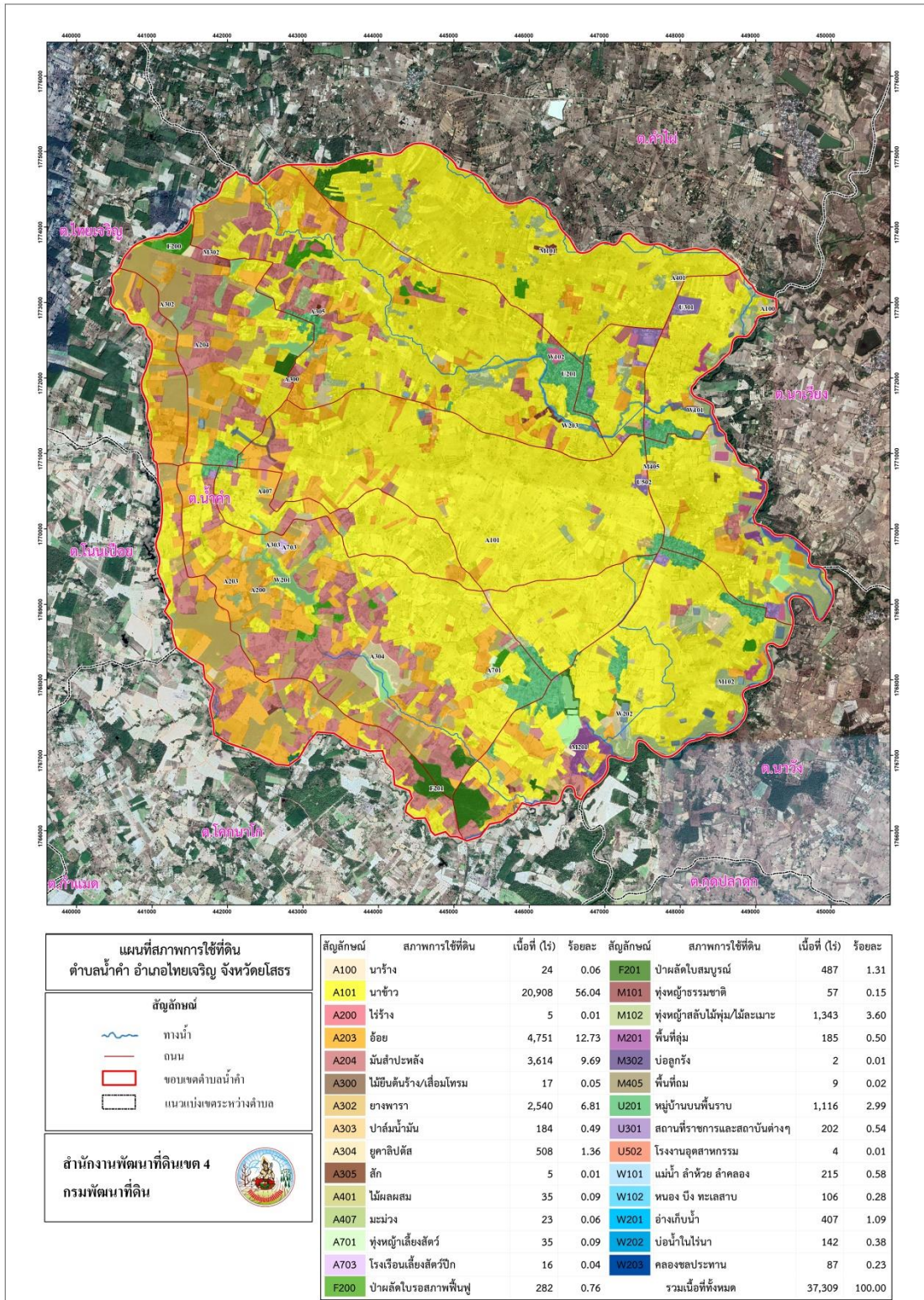
๒.๑๑.๒ ป่าไม้

ตำบลน้ำคำ มีพื้นที่ป่าไม้ จำนวน ๒ แปลง คือ โคกคำม่วง เนื้อที่ประมาณ ๒๐๐ ไร่ ตั้งอยู่ในเขตหมู่ที่ ๘ บ้านโนนป่าช้า ตำบลน้ำคำ แปลงที่ ๒ ป่าชุมชน เนื้อที่ประมาณ ๕๐ ไร่ ตั้งอยู่ในเขตบ้านตาดไฮ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

๒.๑๑.๓ คุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

ในพื้นที่ตำบลน้ำคำ สิ่งที่เห็นได้ชัดเจน คือ ลำน้ำเซบาย มีน้ำตลอดทั้งปี แต่ไม่มีการใช้ประโยชน์ได้มากนัก เนื่องจากที่ตั้งของลำน้ำอยู่ต่ำและห่างไกลแหล่งทำการเกษตร ทำให้ไม่สามารถผันน้ำมาใช้ได้อย่างกว้างขวาง การใช้ประโยชน์ลำน้ำอยู่ในพื้นที่จำกัด ในพื้นที่ที่มีแปลงเกษตรอยู่ติดกับลำน้ำเท่านั้น ปัจจุบันมีการใช้ประโยชน์จาก ลำน้ำเพื่อใช้ในการทำประปาหมู่บ้าน การทำเกษตร เลี้ยงสัตว์ หรือใช้เพื่อเป็นแหล่งหาสัตว์น้ำมาบริโภคและจำหน่าย

แผนการใช้ที่ดินตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

รูปที่ ๒-๕ สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

บทที่ ๓ ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร คือ ๑) ทรัพยากรป่าไม้ ๒) ทรัพยากรน้ำ ๓) ทรัพยากรดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

๓.๑ ทรัพยากรป่าไม้

ตำบลน้ำคำ มีพื้นที่ป่าไม้ จำนวน ๒ แปลงที่ ๑ คือ โศกคำม่วง เนื้อที่ประมาณ ๒๐๐ ไร่ ตั้งอยู่ในเขตหมู่ที่ ๘ บ้านโนนป่าช้า ตำบลน้ำคำ แปลงที่ ๒ ป่าชุมชน เนื้อที่ประมาณ ๕๐ ไร่ ตั้งอยู่ในเขตบ้านตาตไฮ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

จะมีพื้นที่เขตป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน ๒ แห่ง ประกอบด้วย

-เขตป่าสงวนดงบังอี ครอบคลุมพื้นที่ บ้านคำสร้างช้าง หมู่ที่ ๓ ด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือ (บางส่วน) , บ้านตาตไฮ หมู่ที่ ๑๑, บ้านโชคชัยพร หมู่ที่ ๙ พื้นที่ส่วนใหญ่ถูกบุกรุกเป็นที่ทำกินบางส่วนแล้ว

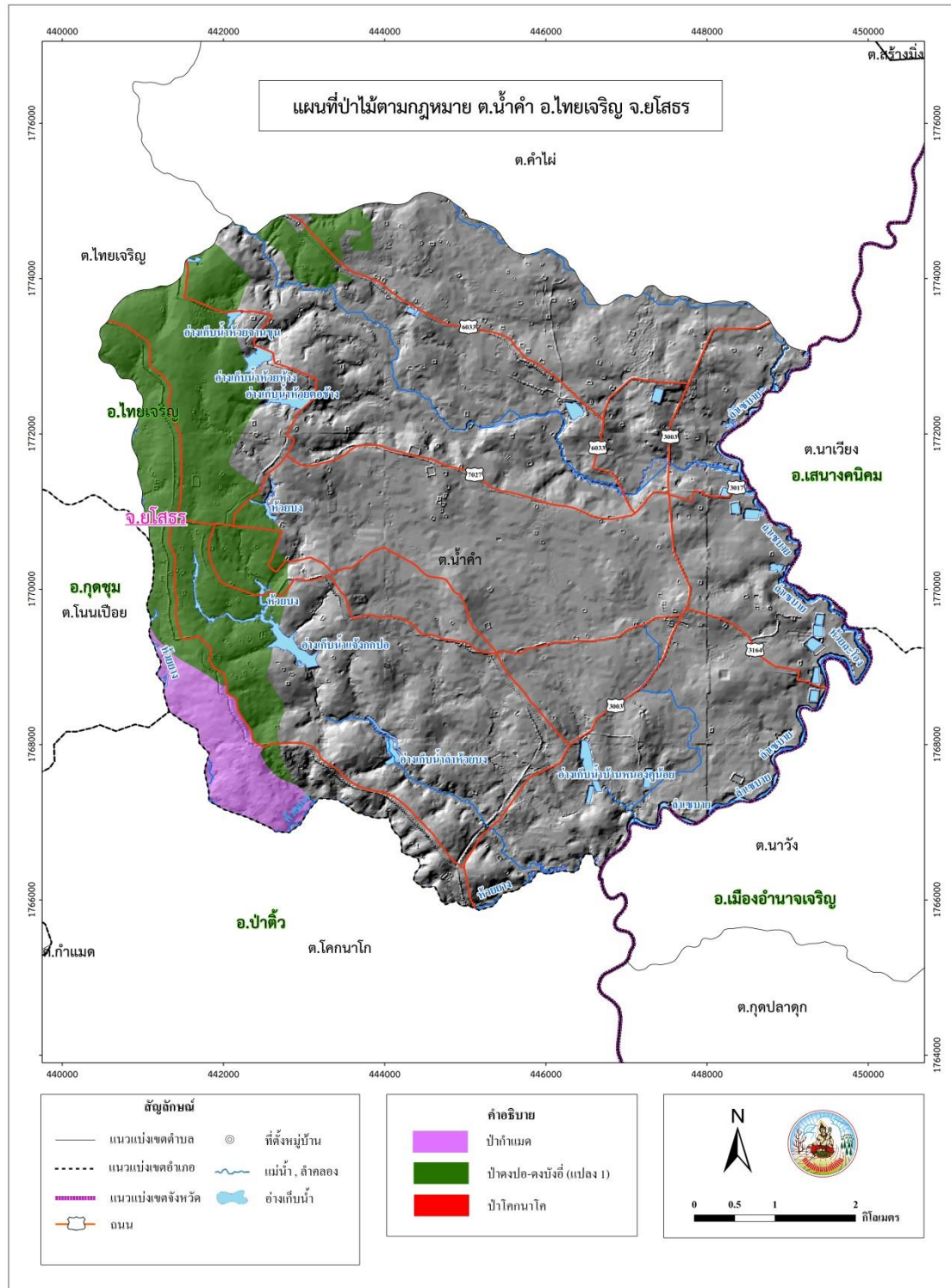
ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงบังอี ท้องที่ตำบลนาออก อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ประกาศเป็นป่าสงวนแห่งชาติเมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ กรมป่าไม้ดำเนินการจัดตั้งเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๓๘ มีเนื้อที่ ๑,๓๐๐ ไร่

(ที่มา:สำนักอุทยานแห่งชาติ, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช)

-เขตป่าสงวนดงปอ ครอบคลุมพื้นที่ บ้านคำสร้างช้าง หมู่ที่ ๓ ด้านทิศตะวันตก (บางส่วน) , บ้านโนนป่าช้า หมู่ที่ ๘ , บ้านโคกยาว หมู่ที่ ๑๐ , บ้านตาตไฮ หมู่ที่ ๑๑ , บ้านโชคชัยพร หมู่ที่ ๙ พื้นที่ส่วนใหญ่ถูกบุกรุกเป็นที่ทำกินบางส่วนแล้ว

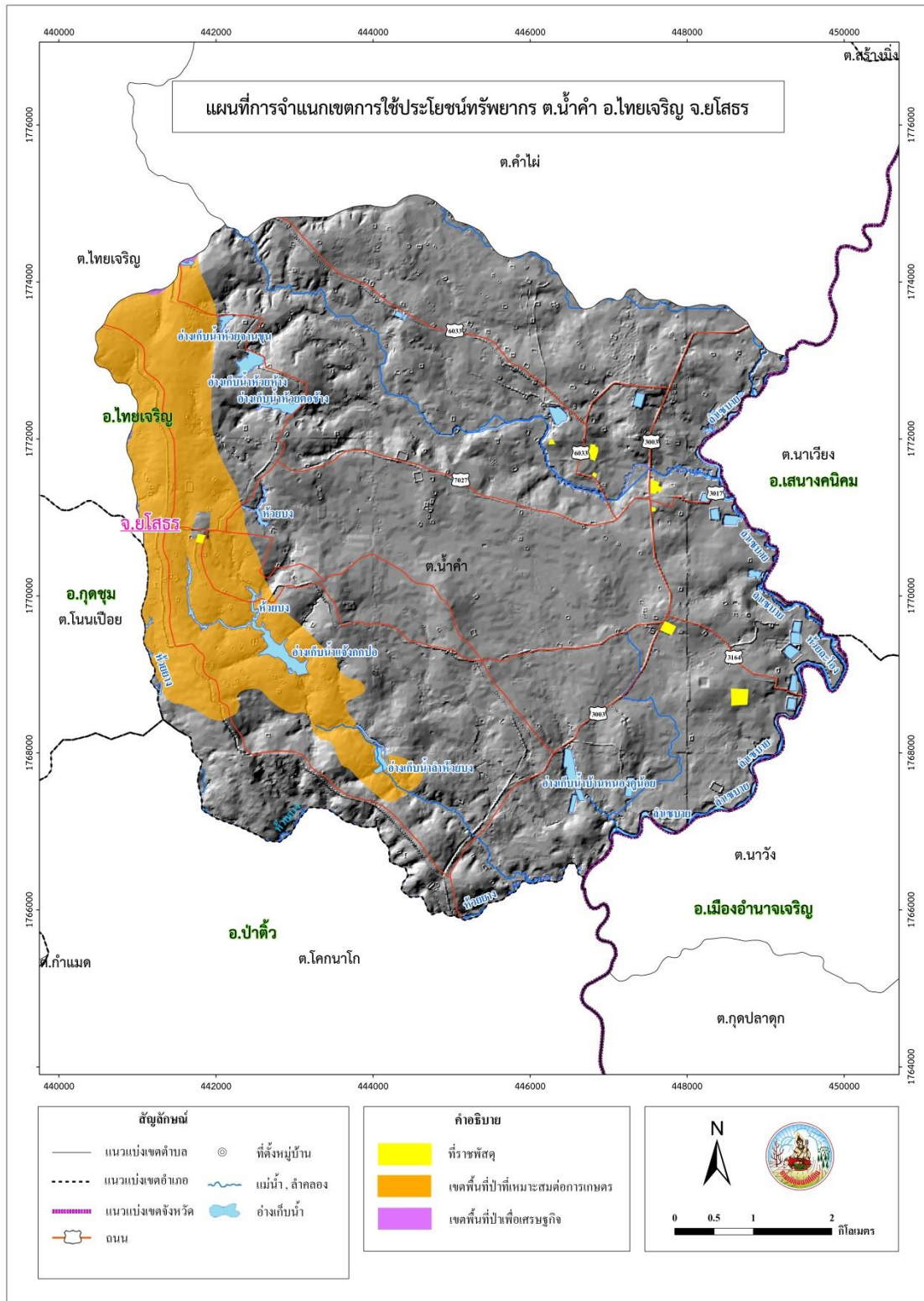
แผนการใช้ที่ดินตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

รูปที่ ๓-๑ ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

แผนการใช้ที่ดินตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

รูปที่ ๓-๒ การจำแนกเขตการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

๓.๒ ทรัพยากรน้ำ

แหล่งน้ำ ในเขตตำบลน้ำคำ ได้แก่

- ลำเซบาย ไหลผ่านหมู่ที่ ๑ ,๑๒ ,๒ ,๓, ๖, ๕, ๘, ๑๐ ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ ระยะทางประมาณ ๑๐ กิโลเมตร ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ กำลังจะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจเชิงธรรมชาติ

- หนองอีหมัน ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๑ บ้านน้ำคำ ตำบลน้ำคำมีเนื้อที่ประมาณ ๓๘ ไร่ ๑ งาน ปัจจุบันเป็นแหล่งน้ำที่ใช้เพื่อการเกษตร กำลังจะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจของหมู่บ้าน

- หนองแซนออก ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๑ บ้านน้ำคำ ตำบลน้ำคำมีเนื้อที่ประมาณ ๘ ไร่ ปัจจุบันเป็นแหล่งน้ำที่ใช้เพื่อการเกษตร

- หนองแซใน ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๑ บ้านน้ำคำ ตำบลน้ำคำมีเนื้อที่ประมาณ ๙ ไร่ ๓ งาน ปัจจุบันเป็นแหล่งน้ำที่ใช้เพื่อการเกษตร

- หนองบัวบก ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๗ บ้านนางช้างเผ่า ตำบลน้ำคำ มีเนื้อที่ประมาณ ๓๔ ไร่ ๑ งาน ปัจจุบันใช้ผลิตน้ำประปาผิวดิน ใช้ในการอุปโภค - บริโภค ของชาวบ้าน หมู่ที่ ๔ บ้านนาเอื้อง และหมู่ที่ ๗ นาเอื้องนางช้างเผ่า ตำบลน้ำคำ

- ลำห้วยบง ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๕,๘, ๑๐ ตำบลน้ำคำมีเนื้อที่ประมาณ - ไร่ - งาน ปัจจุบันตื้นเขินไม่สามารถนำน้ำมาใช้เพื่อการเกษตรได้

- ลำห้วยแดง ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๕ บ้านหนองคูน้อยตำบลน้ำคำมีเนื้อที่ประมาณ - ไร่ - งาน ปัจจุบันตื้นเขินไม่สามารถนำน้ำมาใช้เพื่อการเกษตรได้

- หนองโสภหินกอง ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๗ บ้านนางช้างเผ่า ตำบลน้ำคำมีเนื้อที่ประมาณ ๙ ไร่ ๑ งาน ปัจจุบันเป็นแหล่งน้ำที่ใช้เพื่อการเกษตร

- ลำห้วยห่าง ไหลมาจากบ้านตาตไฮ หมู่ที่ ๑๑ ไหลผ่าน หมู่ที่ ๔ บ้านนาเอื้อง หมู่ที่ ๗ บ้านนางช้างเผ่า หมู่ที่ ๗ และไหลลงลำเซบายผ่านหมู่ที่ ๑๒ และหมู่ที่ ๑ บ้านน้ำคำ

- แก่งวัวเนา ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๑๑ บ้านตาตไฮ ตำบลน้ำคำมีเนื้อที่ประมาณ ๒๐ ไร่ ๑ งาน ปัจจุบันเป็นแหล่งน้ำที่ใช้เพื่อการเกษตร

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

- ฝ่าย	จำนวน	๖	แห่ง
- บ่อน้ำตื้น	จำนวน	๑๒	แห่ง
- บ่อบาดาล (มือโยก)	จำนวน	๖	แห่ง
- ประปาหมู่บ้าน	จำนวน	๑๑	แห่ง

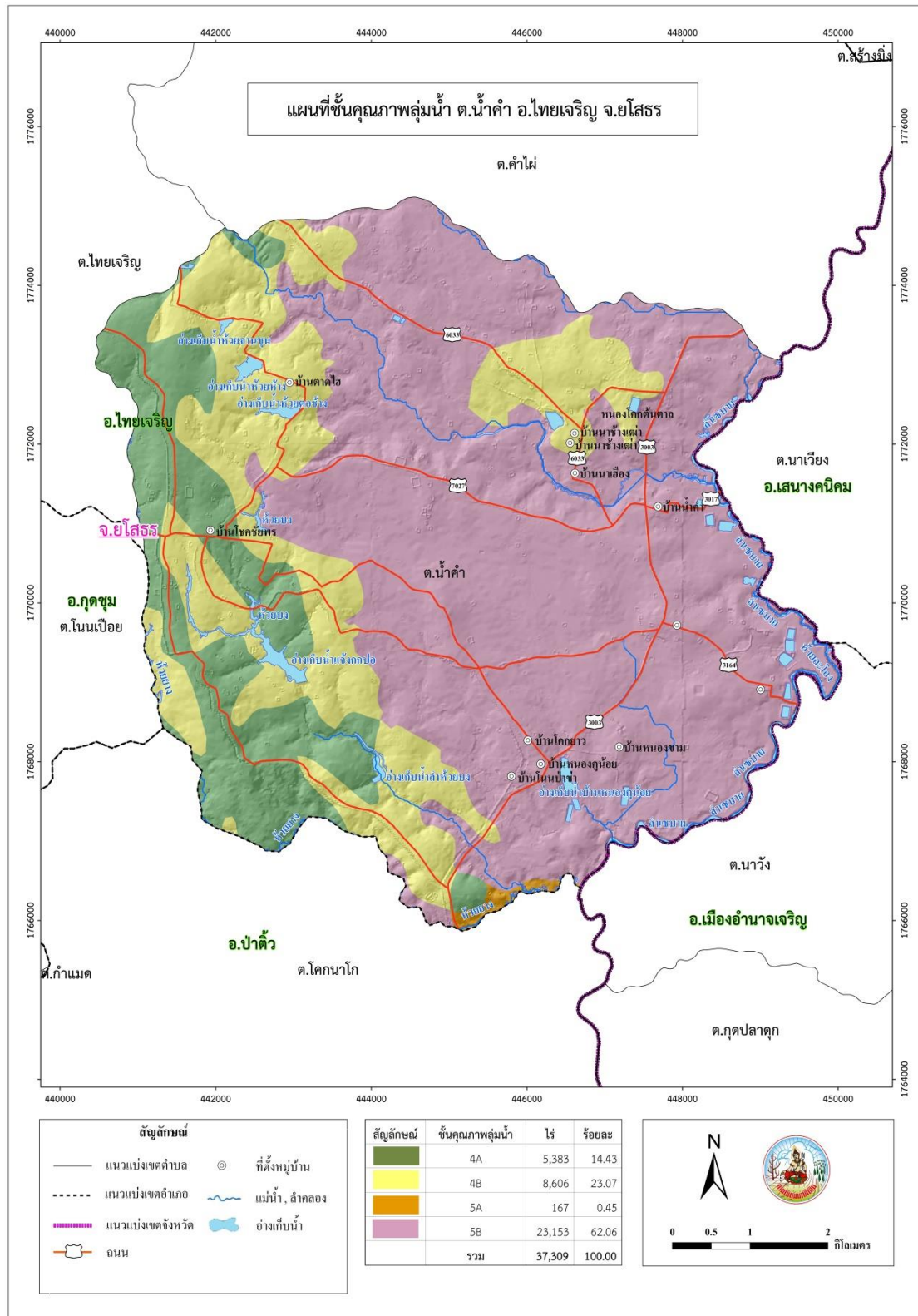
แผนการใช้ที่ดินตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

รูปที่ ๓-๓ ที่ตั้งบ่อบาดาล ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

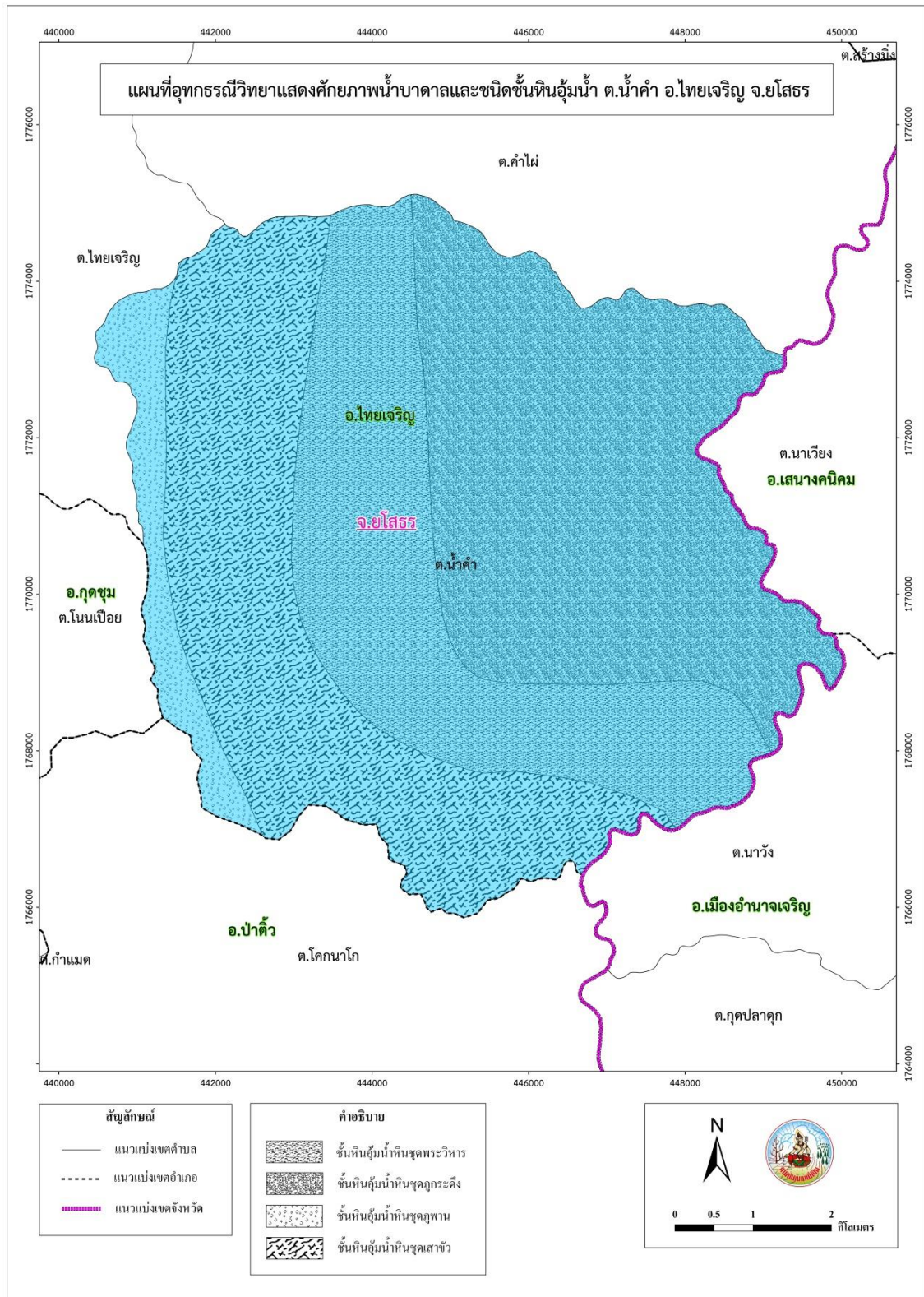
แผนการใช้ที่ดินตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

รูปที่ ๓-๔ ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

แผนการใช้ที่ดินตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

รูปที่ ๓-๕ ศักยภาพน้ำบาดาลและชั้นหินอุ้มน้ำ ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

๓.๓ ทรัพยากรดิน

๓.๓.๑ สถานภาพทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร ประกอบด้วย

๑) ชุดดิน คำบง Series Kg กลุ่มชุดดินที่ ๔๔

- การจำแนกดิน (USDA) Sandy, siliceous, isohyperthermic Kanhaplic Haplustalfs
- สภาพพื้นที่ คอนขวางราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด มีความลาดชัน ๑-๑๒ %
- ภูมิสัณฐาน พื้นที่เกือบราบหรือที่เกือบราบ (peneplain)
- วัตถุประสงค์กำเนิดดิน การผุพังสลายตัวอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาเป็นระยะทางไม่ไกลนักของหินตะกอนเนื้อหยาบ พวกหินทรายหรือหินในกลม
- การระบายน้ำ ดีถึงค่อนข้างเกินไป
- การซึมผ่านไคของน้ำ ดี
- การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ปานกลางถึงดี
- ลักษณะสมบัติของดิน เปนดินลึกมาก ดินบนเปนดินร่วนปนทราย สีน้ำตาลเข้ม ดินล่างปนทรายปนดินร่วนและเปลี่ยนเปนดินร่วนปนทรายถึงดินร่วนเหนียวปนทรายในชวงความลึก ๑๐๐-๑๕๐ ซม.ซึ่งเป็นชั้นสะสมอนุภาคดินเหนียว สีน้ำตาลและอาจพบจุดประสีต่างๆ ในดินล่าง ปฏิกริยาดินเปนกรดปานกลางถึงปานกลาง (pH ๖.๐-๗.๐) ในดินบน และเปนกรดปานกลางถึงเปนด่างปานกลาง (pH ๖.๐-๘.๐) ในดินล่าง

๒) ดินคล้ายชุดดินคำบงที่เปนดินลึกปานกลางและปนทรายหนา(Kg-md,tks) กลุ่มชุดดินที่๔๑

- สภาพพื้นที่ ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงเปนลูกคลื่นลอนลาด มีความลาดชัน ๒-๑๒ %
- ภูมิสัณฐาน พื้นที่เกือบราบหรือที่เกือบราบ (peneplain)
- วัตถุประสงค์กำเนิดดิน การผุพังสลายตัวอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาเป็นระยะทางไม่ไกลนักของ หินตะกอนเนื้อหยาบ พวกหินทรายหรือหินในกลม
- การระบายน้ำ ดี
- การซึมผ่านไคของน้ำ ดี
- การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ปานกลางถึงดี
- ลักษณะสมบัติของดิน เปนดินลึกปานกลางดินบนเปนดิน ร่วนปนทราย สีน้ำตาลเข้ม ดินล่างปนทรายปนดิน ร่วน และเปลี่ยนเปนดินร่วนปนทรายถึงดินร่วนเหนียวปนทราย ในชวงความลึก ๕๐-๑๐๐ ซม.ซึ่งเป็นชั้นสะสมอนุภาคดินเหนียว สีน้ำตาล และอาจพบจุดประสีต่างๆ ในดินล่าง พบลูกรังหรือเศษหินหนาแน่น ภายในความลึก ๕๐-๑๐๐ ซม. จากผิวดิน ปฏิกริยาดิน เปนกรดปานกลางถึงปานกลาง (pH ๖.๐-๗.๐) ในดินบน และเปนกรดปานกลางถึง เปนด่างปานกลาง (pH ๖.๐-๘.๐) ในดินล่าง

๓) ดินคล้ายชุดดินค้ำบงที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Kg-mw) กลุ่มชุดดินที่ ๔๔

- สภาพพื้นที่ คอนขวางราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความลาดชัน ๑-๕ %
- ภูมิสัณฐาน พื้นที่เกือบราบหรือที่เกือบราบ (peneplain)
- วัตถุต้นกำเนิดดิน การผุพังสลายตัวอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาเป็ระยะทางไม่ไกลนักของ หินตะกอนเนื้อหยาบ พวกหินทรายหรือหินในกลุ่ม
- การระบายน้ำ ดีปานกลาง
- การซึมผ่านไคของน้ำ ดี
- การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ปานกลางถึงดี
- ลักษณะสมบัติของดิน เปนดินลึกมาก ดินบนเปนดินร่วนปนทราย สีน้ำตาลเข้ม ดินล่างปนทรายปน ดินร่วนและเปลี่ยนเปนดินร่วนปนทรายถึงดินร่วนเหนียวปนทราย ในช่วงความลึก ๑๐๐-๑๕๐ ซม. ซึ่งเป็นชั้นสะสมอนุภาคดินเหนียว สีน้ำตาลและพบจุดประสีต่างๆ ในดินล่าง ปฏิกริยาดินปนกรดปาน กลางถึงปานกลาง (pH ๖.๐-๗.๐) ในดินบน และปนกรดปานกลางถึงปานด่างปานกลาง (pH ๖.๐-๘.๐) ในดินล่าง

๔.ดินคล้ายชุดดินค้ำบงที่ปนทรายหนา (Kg-tks) กลุ่มชุดดินที่ ๔๑

- สภาพพื้นที่ คอนขวางราบเรียบถึงเปนลูกคลื่นลอนลาด มีความลาดชัน -๑๒ %
- ภูมิสัณฐาน พื้นที่เกือบราบหรือที่เกือบราบ (peneplain)
- วัตถุต้นกำเนิดดิน การผุพังสลายตัวอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาเป็ระยะทางไม่ไกลนักของ หินตะกอนเนื้อหยาบ พวกหินทรายหรือหินในกลุ่ม
- การระบายน้ำ ดี
- การซึมผ่านไคของน้ำ ดี
- การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ปานกลางถึงดี
- ลักษณะสมบัติของดิน เปนดินลึกมาก ดินบนเปนดินร่วนปนทราย สีน้ำตาลเข้ม ดินล่างปนทรายปน ดิน ร่วนและเปลี่ยนเปนดินร่วนปนทรายถึงดินร่วนเหนียวปนทราย ในช่วงความลึก ๕๐-๑๐๐ ซม. ซึ่งเป็นชั้นสะสมอนุภาคดินเหนียว สีน้ำตาล และอาจพบจุดประสีต่างๆ ในดินล่าง ปฏิกริยาดินปนกรดปานกลางถึงปานกลาง (pH ๖.๐-๗.๐) ในดินบน และปนกรด ปานกลางถึงปานด่างปานกลาง (pH ๖.๐-๘.๐) ในดินล่าง

ตารางที่ ๓ - ๑ ข้อมูลทรัพยากรดินระดับกลุ่มชุดดินและชุดดิน อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

อำเภอ	หน่วยแผนที่ กลุ่มชุดดิน	ชุดดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่	
				ไร่	ร้อยละ
	๔๔	Kg	ชุดดินค้ำบง	๑๖,๔๘๓	๐.๖๓
	๔๑	Kg-tks	ดินคล้ายชุดดินค้ำบงที่มีชั้นทรายหนา	๑๒,๖๐๑	๐.๔๘
	๓๗Bfl	Kmr	ชุดดินเขมราษฎร์	๕,๙๖๘	๐.๒๓
	๒๒hi	Lah	ชุดดินละหานทราย	๑๑,๒๖๗	๐.๔๓
	๑๗hi	Lah-fl	ดินคล้ายชุดดินละหานทราย ที่เป็นดินร่วนละเอียด	๖,๐๗๖	๐.๒๓
	๑๕hi	Lah-fsi	ดินคล้ายชุดดินละหานทราย ที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด	๓,๘๑๗	๐.๑๕
	๓๗b	Nu	ชุดดินนาคู	๒๔,๔๖๒	๐.๙๔
	๔๐	Ptc	ชุดดินปักธงชัย	๒๐,๙๕๘	๐.๘๑
	๔๐B	Ptc-gm	ดินคล้ายชุดดินปักธงชัยที่มีจุดประสี เทา	๖๐๓	๐.๐๒
	๔๐B	Ptc-hb	ดินคล้ายชุดดินปักธงชัยที่มีความ อิมตัวเบสสูง	๖,๐๕๙	๐.๒๓
	๔๐B	Pu	ชุดดินภูพาน	๒๒,๕๗๗	๐.๘๗
	๓๕B	Pu-fl	ดินคล้ายชุดดินภูพาน ที่เป็นดินร่วนละเอียด	๑๔,๕๑๒	๐.๕๖
	๕๖B	Pu-md,fl	ดินคล้ายชุดดินภูพานที่เป็นดินลึก ปานกลางและเป็นดินร่วนละเอียด	๑๗,๘๘๖	๐.๖๙
	๒๒	St	ชุดดินสีทน	๖,๕๒๐	๐.๒๕
	๔๘C/RC	Wk-RC	หน่วยเชิงซ้อนชุดดินวังน้ำเขียวและ พื้นที่หินโผล่	๒๒๒	๐.๐๑
		SC	ที่ลาดชันเชิงซ้อน	๑,๐๙๑	๐.๐๔
		W	พื้นที่แหล่งน้ำ	๒๓๖	๐.๐๑
ผลรวม				๑๗๑,๓๓๘	๖.๕๙

ที่มา : กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4 กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตารางที่ ๓-๒ หน่วยแผนที่ดิน ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

หน่วยแผนที่	คำอธิบาย	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
Kg-lsB	ชุดดินค้ำบง	๔,๖๔๗	๑๒.๔๖
Kg-mw-Kg-mw,tkslsA	หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินค้ำบงและดินคล้ายชุดดินค้ำบงที่เป็นทรายหนา	๑	๐.๐๐
Kmr-fl-slA/csub	ดินคล้ายชุดดินเขมราฐที่เป็นดินร่วนละเอียด	๑	๐.๐๐
Kmr-fsi-lA/csub	ดินคล้ายชุดดินเขมราฐที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด	๔๕	๐.๑๒
Kmr-Kmr-fl-slB/csub	หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินเขมราฐและดินคล้ายชุดดินเขมราฐที่เป็นดินร่วนละเอียด	๑	๐.๐๐
Lah-fl-slA	ดินคล้ายชุดดินละหานทรายที่เป็นดินร่วนละเอียด	๑,๔๐๘	๓.๗๗
Lah-fsi-lA	ดินคล้ายชุดดินละหานทรายที่มีเป็นดินทรายแป้งละเอียด	๒,๒๕๙	๖.๐๕
Pu-fl-slB	ดินคล้ายชุดดินภูพานที่เป็นดินร่วนละเอียด	๖,๑๕๘	๑๖.๕๐๕๔๐๐๘๔
Pu-fl-slC	ดินคล้ายชุดดินภูพานที่เป็นดินร่วนละเอียด	๑	๐.๐๐๒๖๘๐๓๑๘
Pu-md, fl-slB	ดินคล้ายชุดดินภูพานที่เป็นดินลึกปานกลางและเป็นดินร่วนละเอียด	๘,๑๗๖	๒๑.๙๑๔๒๘๓๔๒
Pu-slB	ชุดดินภูพาน	๑๓,๑๙๒	๓๕.๓๕๘๗๖๐๖๒
St-slA	ชุดดินสีทัน	๔๖๓	๑.๒๔๐๙๘๗๔๒๙
zW	พื้นที่น้ำ	๙๕๗	๒.๕๖๕๐๖๔๗๓
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		๓๗,๓๐๙	๑๐๐.๐๐

ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน

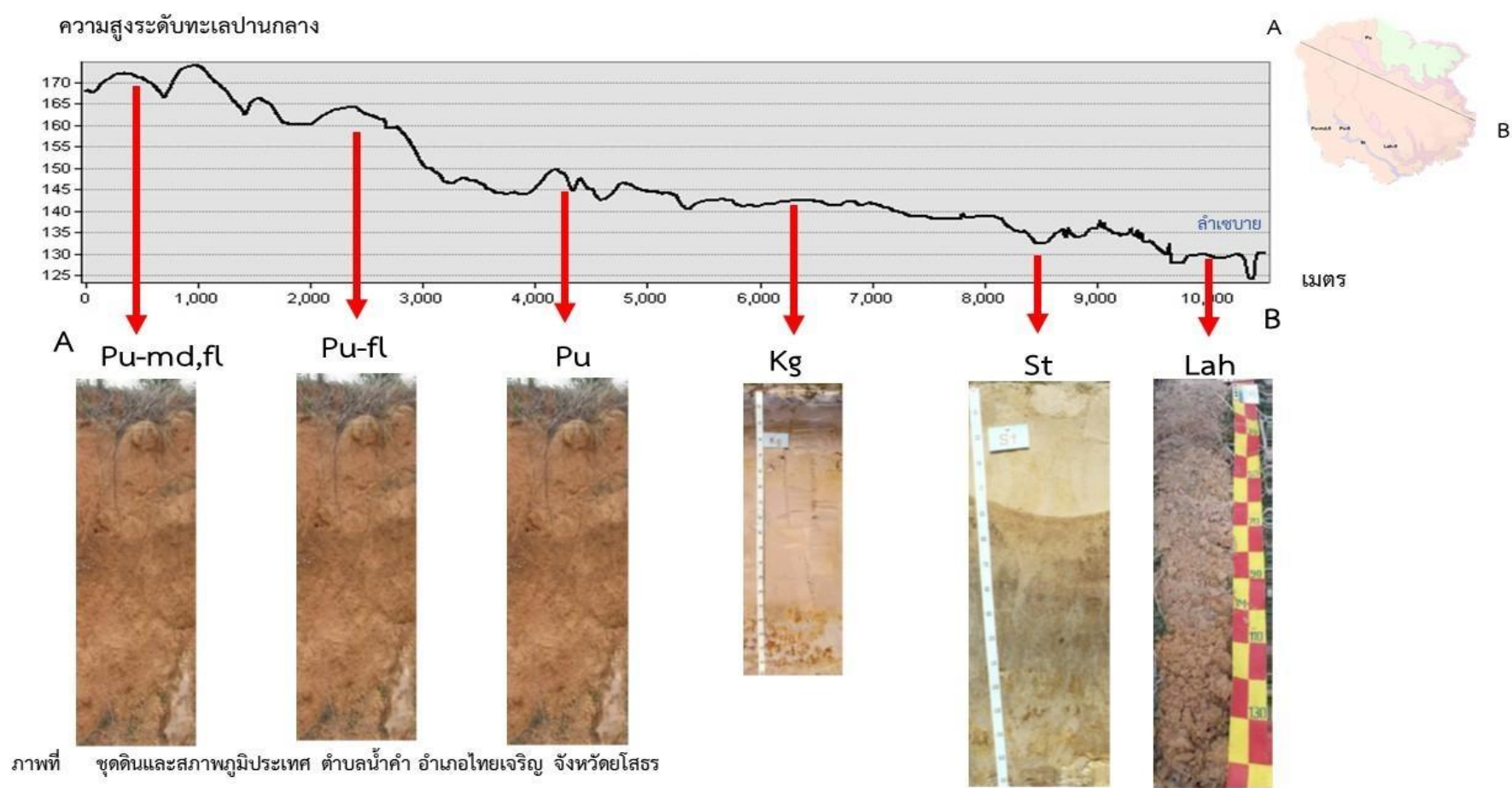

๓.๓.๒ การชะล้างพังทลายของดิน

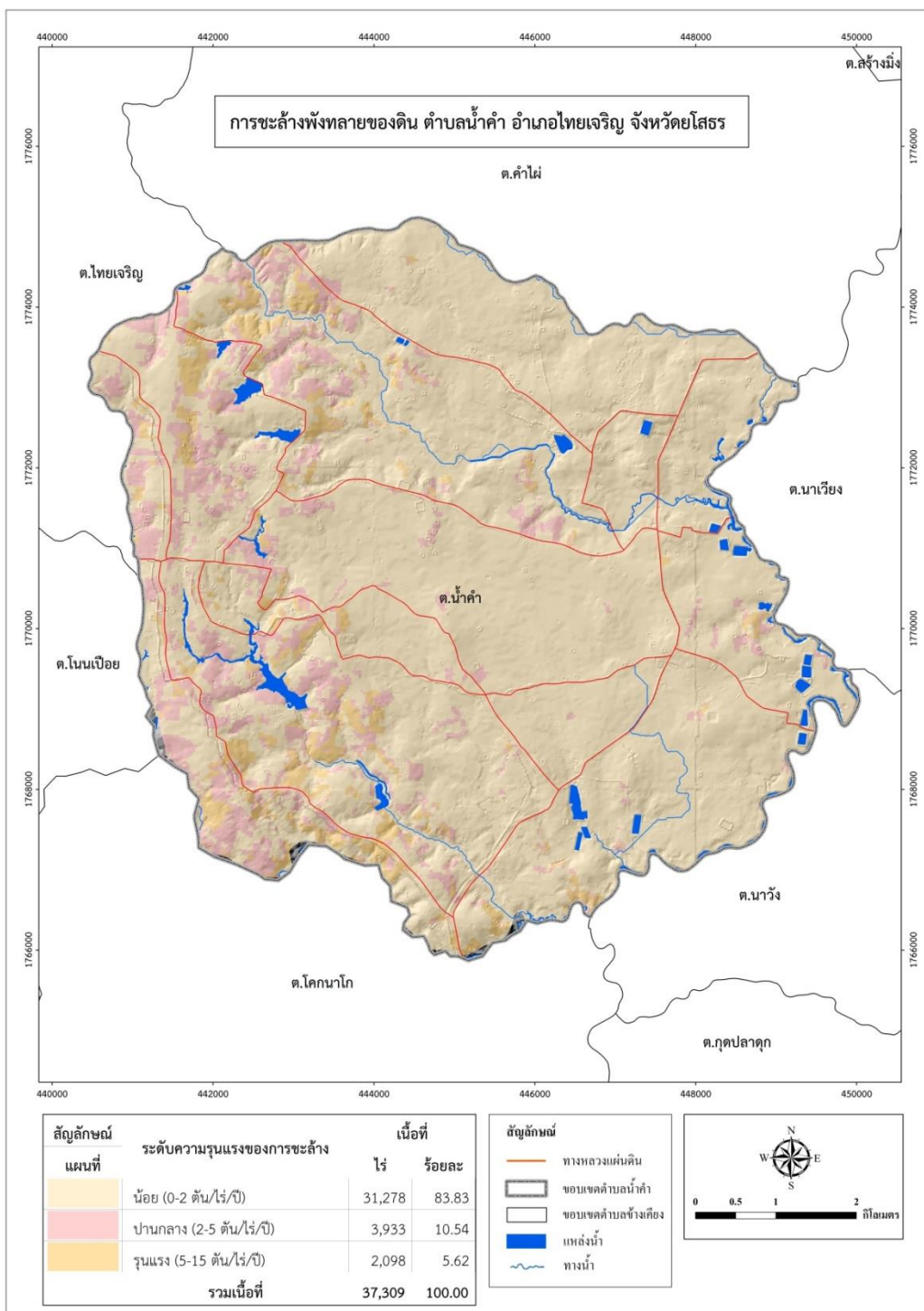
จากการประเมินการชะล้างพังทลายของดินโดยใช้สมการการสูญเสียดินสากล (Universal Soil Loss Equation; USLE) ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร มีการชะล้างพังทลายของดิน ดังรายละเอียดในตารางที่ ๓-๒ และรูปที่ ๓-๗

ตารางที่ ๓-๓ การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

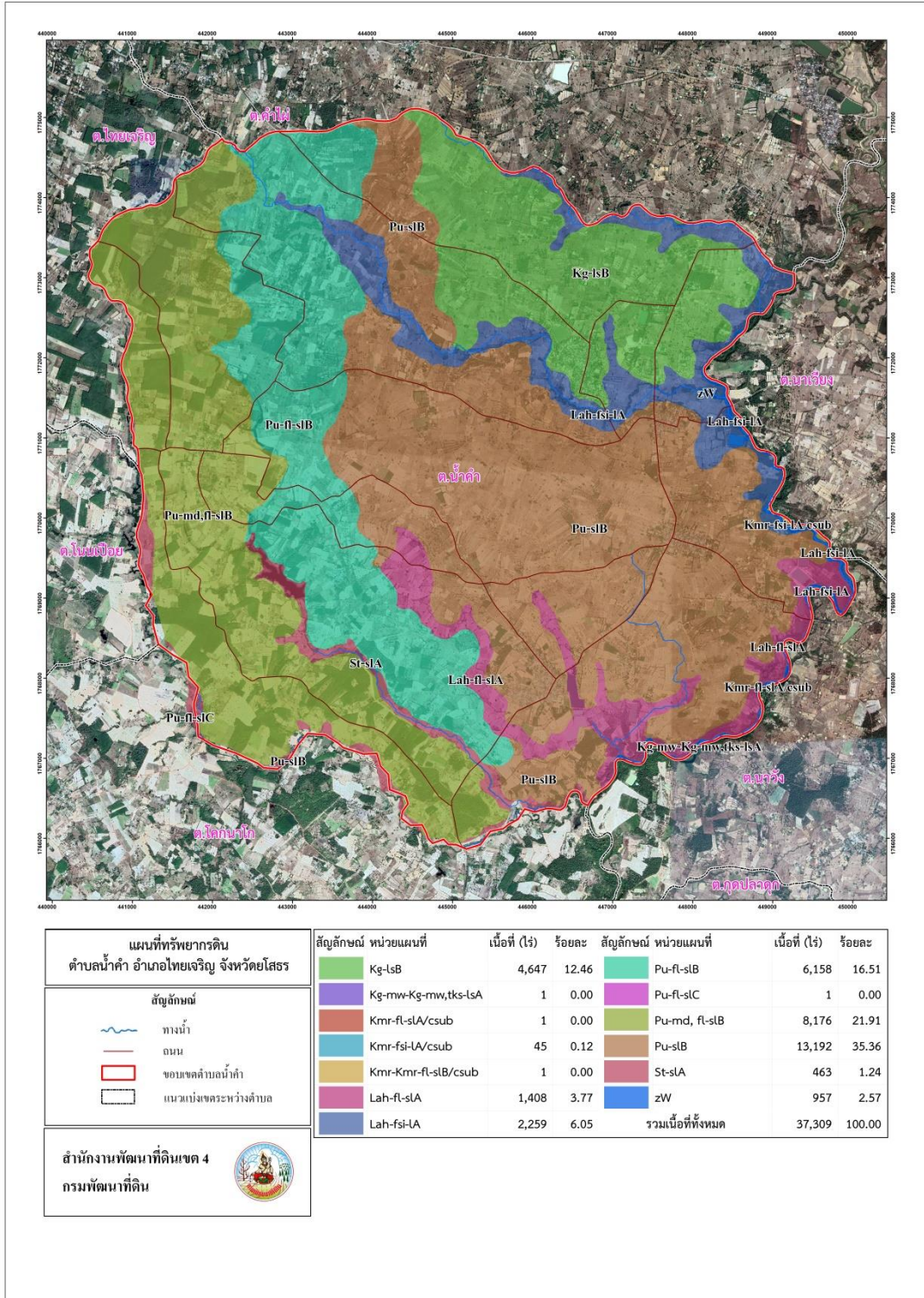
การชะล้างพังทลายของดิน	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
น้อย (๐-๒ ตัน/ไร่/ปี)	๓๑,๒๗๘	๘๓.๘๓
ปานกลาง (๒-๕ ตัน/ไร่/ปี)	๓,๙๓๓	๑๐.๕๔
รุนแรง (๕-๑๕ ตัน/ไร่/ปี)	๒,๐๙๘	๕.๖๒
รวม	๓๗,๓๐๙	๑๐๐.๐๐

รูปที่ ๓-๖ ชุดดินและสภาพภูมิประเทศ ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

รูปที่ ๓-๗ การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

รูปที่ ๓-๘ ทรัพยากรดิน ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

บทที่ ๔

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

๔.๑. หลักการ

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยหลัก ๓ ประการ คือ

- ๑) พื้นที่ (Area)
- ๒) หน้าที่ขององค์กร หรือภารกิจ (Function)
- ๓) ความร่วมมือ (Participation)

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญที่จำเป็นในการจัดทำโครงการ เช่น

- ๑) สภาพปัญหาของชุมชนหรือเกษตรกร
- ๒) ความต้องการของชุมชน
- ๓) โครงการที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน
- ๔) พื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ ผู้ที่จำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการ คือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีของแผนการใช้ที่ดินตำบลนั้น การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีสาระสำคัญของชุมชนในภาพรวม และเกษตรกรแต่ละราย เช่น

- ๑) ปัญหาทรัพยากรดิน
- ๒) ปัญหาการประกอบอาชีพ
- ๓) ความต้องการของชุมชนหรือเกษตรกรแต่ละราย
- ๔) แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญใน ๔ ประการ ดังกล่าว แผนการใช้ที่ดินตำบลจะต้องจัดทำขึ้นโดยมี “กิจกรรมตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งตอบสนองต่อแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และโดยความร่วมมือของส่วนราชการต่างๆ

๔.๒ การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๔ มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๔.๒.๑ ปัญหาหลักของตำบลน้ำคำ คือ

- ๑) ขาดแคลนแหล่งน้ำ แหล่งน้ำไม่เพียงพอ
- ๒) สภาพดินไม่เหมาะสม ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- ๓) กรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน
- ๔) การใช้สารเคมีในการทำการเกษตร

๔.๒.๒ ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ มีความต้องการ ๕ ประการ คือ

- ๑) ต้องการบ่อน้ำขนาดเล็กและขนาดใหญ่
- ๒) ต้องการบ่อบาดาล โซล่าเซลล์
- ๓) ต้องการขุดลอกหนอง บ้านตาดไฮ หมู่ ๑๑
- ๔) ต้องการสถานีสูบน้ำ
- ๕) ต้องการปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดิน

๑) กรณีการแก้ไขปัญหาคือความเสื่อมโทรมของดินนั้น การชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่มีรายละเอียดดังนี้

น้อย (๐-๒ ต้น/ไร่/ปี)	เนื้อที่ ๓๑,๒๗๘ (๘๓.๘๓%)
ปานกลาง (๒-๕ ต้น/ไร่/ปี)	เนื้อที่ ๓,๙๓๓ (๑๐.๕๔%)
รุนแรง (๕-๑๕ ต้น/ไร่/ปี)	เนื้อที่ ๒,๐๙๘ (๕.๖๒%)

เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดินดังกล่าว มีความจำเป็นต้องจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในส่วนของความอุดมสมบูรณ์ของดินนั้น จากการวิเคราะห์ดินในพื้นที่ตำบลน้ำคำ พบว่า ปฏิกิริยาของดินส่วนใหญ่มีสภาพเป็นกรด ควรปรับสภาพให้เป็นกลาง

ธาตุอาหารที่สำคัญ คือ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม ค่อนข้างต่ำ จำเป็นต้องมีการปรับปรุง

๒) กรณีการแก้ไขปัญหาคือการขาดแคลนน้ำ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะแก้ไขปัญหาคือการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรที่ได้ดำเนินการในพื้นที่ตำบลน้ำคำ คือ บ่อน้ำในไร่นา ขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร

อนึ่ง บ่อน้ำในไร่นา ได้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำมาทำนา แต่จะเป็นการเสริมในช่วงที่ขาดแคลนเท่านั้น จากการตรวจสอบบ่อน้ำในไร่นาที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีจำนวน ๑๗๓ บ่อ กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะลงในเขตการใช้ที่ดิน ซึ่งจะมีทั้งที่นาข้าวและที่ปลูกพืชไร่ อาจจะเป็นบ่อน้ำในไร่นาเพิ่มเติม หรือขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่

จากการร้องขอของเกษตรกรให้นำน้ำใต้ดินมาใช้ นั้น กรมพัฒนาที่ดินจะประสานกับส่วนราชการที่รับผิดชอบโดยตรง คือ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

การที่พื้นที่การเกษตรขาดความชื้นในดินเร็วกว่าปกติหลังฝนทิ้งช่วงนั้น สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง คือขาดอินทรีย์วัตถุในดินที่จะช่วยอุ้มน้ำไว้เพื่อการเติบโตของพืช

อย่างไรก็ตาม กรณีปัญหาการขาดแคลนน้านั้นได้มีข้อเสนอจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการดำเนินการ คือต้องการมีบ่อน้ำขนาดเล็กและขนาดใหญ่ในพื้นที่เพื่อให้เพียงพอต่อการทำการเกษตร

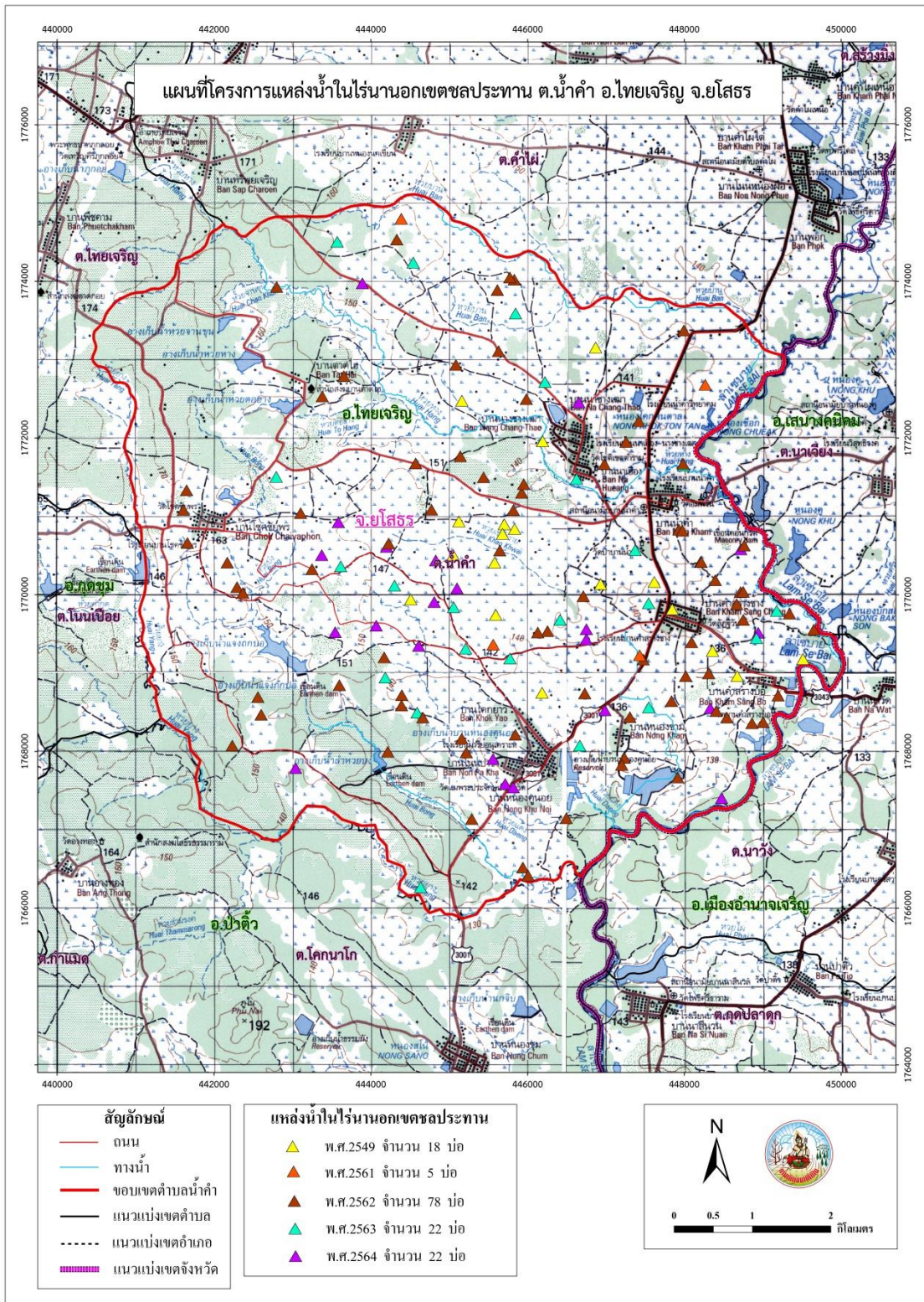

ตารางที่ ๔-๑ แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ
จังหวัดยโสธร

ปี พ.ศ.	จำนวน (บ่อ)
๒๕๔๙	๑๘
๒๕๖๑	๕
๒๕๖๒	๗๘
๒๕๖๓	๒๒
๒๕๖๔	๒๒

แผนการใช้ที่ดินตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

รูปที่ ๔-๑ โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

ผลจากการจัดทำกรมีส่วนร่วมนของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้าน
กายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

๑) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี ๔ ประการ คือ

- ๑.๑) ดินเสื่อมโทรม
- ๑.๒) น้ำขาดแคลน
- ๑.๓) การไร้กรรมสิทธิ์ที่ดิน
- ๑.๔) การใช้สารเคมีในการทำการเกษตร

๒) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี ๔ ประการ คือ

- ๒.๑) การปรับปรุงบำรุงดิน
- ๒.๒) จัดหาแหล่งน้ำ
- ๒.๓) ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร
- ๒.๔) แก้ปัญหาการไร้กรรมสิทธิ์

๓) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี ๔ ประการ คือ

- ๓.๑) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
- ๓.๒) ขาดแคลนนํ้าอุปโภค/บริโภค
- ๓.๓) ขาดแคลนนํ้าเพื่อการเกษตร
- ๓.๔) ราษฎรเรียกร้องสิทธิ์ในที่ดิน

๔) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี ๔ ประการ คือ

- ๔.๑) แหล่งน้ำที่มีอยู่ต้นเขินจากตะกอน
- ๔.๒) ผลผลิตพืชต่ำ ลงทุนสูง
- ๔.๓) รายได้น้อย
- ๔.๔) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

๕) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ลาดชัน

- ๕.๑) ปลูกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ
- ๕.๒) ปฏิรูปที่ดิน
- ๕.๓) จัดที่ดินโดย คทช.

พื้นที่ราบ

- ๕.๔) จัดรูปแปลงนา
- ๕.๕) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด
- ๕.๖) บ่อน้ำไร่นา
- ๕.๗) ขุดลอกลำน้ำ/คลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำ
- ๕.๘) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชใช้น้ำน้อย

อนาคต

(๑) พัฒนาการที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล

(๒) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ ๔-๒

รูปที่ ๔-๒ การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

๔.๓ ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

๔.๓.๑ พื้นที่ลุ่ม

๑) ปลูกข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝน ราษฎรตำบลน้ำคำ ส่วนใหญ่จะทำนาเพื่อการเลี้ยงชีพโดยจะปลูกข้าวเหนียวไว้เพื่อรับประทาน ส่วนข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ จะปลูกไว้เพื่อจำหน่าย

๒) ข้าวนาปี-พืชผัก เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงธันวาคม และจะปลูกพืชผักหลังการเก็บเกี่ยวข้าว ได้แก่ กระเทียม หอมแดง ระหว่างเดือนธันวาคมถึงพฤษภาคม

๓) กัญชง เกษตรกรจะปลูกกัญชงในพื้นที่ลุ่ม ซึ่งสามารถปลูกได้เกือบตลอดปี

๔.๓.๒ พื้นที่ดอน

๑) มันสำปะหลัง เกษตรกรจะปลูกมันสำปะหลังช่วงต้นฤดูฝนระหว่างเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม ซึ่งจะมีอายุจากวันปลูกถึงเก็บเกี่ยวประมาณ ๑๐-๑๔ เดือน

๒) ไม้ยืนต้น ที่นิยมปลูก ได้แก่ ยางพารา

๓) ไม้ผล ที่นิยมปลูก ได้แก่ ลำไย มะม่วง มะขาม

ชนิดพืช	เดือน												
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม													
๑.ข้าวนาปี													ข้าวนาปี
๒.ข้าวนาปี - พืชผัก			พืชผัก										ข้าวนาปี
๓.กัญชง													กัญชง
บริเวณพื้นที่ดอน													
๑.มันสำปะหลัง													มันสำปะหลัง
๒.ไม้ยืนต้น													ยางพารา
๓.ไม้ผล													ลำไย มะม่วง มะขาม

รูปที่ ๔-๓ ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

บทที่ ๕ การประเมินคุณภาพที่ดิน

๕.๑ ทรัพยากรดิน

จากการสำรวจทรัพยากรดินตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร พบว่า มีดิน ๗ ชนิด และ ๕ ดินคล้ายชนิดดิน โดยมีการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังรายละเอียดในตารางที่ ๕-๑

๕.๒ ประเภทการใช้ที่ดิน

ประเภทการใช้ที่ดิน ประกอบด้วย พืชเศรษฐกิจหลัก หรือพืชอัตลักษณ์ (Signature crops) ที่ปลูกอยู่ในปัจจุบันของตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร มี ๗ ชนิด ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ถั่วเขียว ถั่วเหลือง ถั่วลิสง กล้วย ยางพารา มะม่วง มะขาม ลำไย

๕.๓ การประเมินคุณภาพที่ดิน

จากการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลและระดับจังหวัด (ศันสนีย์ อริญญวาสน์ และคำธณ ไทรพิท, ๒๕๖๒) ประเมินคุณภาพที่ดิน ได้จำแนกชั้นความเหมาะสมทางกายภาพและข้อจำกัดของประเภทการใช้ที่ดิน ดังนี้

ข้าว

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S๒)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝน (r) ความจุในการดูดยึดธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอึดตัวด้วยต่าง (b) และความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณอินทรีย์วัตถุ (m) ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p) และ ปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ (k) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cr-sic1A Lp-pic-silA Mkn-slA Ph-sic1A และ Skt-sic1A

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการเขตกรรม มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ly-slB Ly-slC Ly-slD Ly-vd-slB Mt-fl-slB Mt-fl-slC Mt-md,fl-slC Pae-mw,pic-slB Pao-slB Pao-slC Ty-gslC Ty-gslD Ty-gslE และ SC

มันสำปะหลัง

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S๒)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความจุในการดูดยึดธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอึดตัวด้วยต่าง (b) และความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณอินทรีย์วัตถุ (m) ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p) และปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ (k) สภาวะการหยั่งลึกของรากพืช มีข้อจำกัด

ด้านความลึกของดิน (d) และสภาวะการเขตกรรม มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ly-slB Ly-slC Ly-vd-slB Mt-fl-slB Mt-fl-slC Mt-md,fl-slC Pae-mw,pic-slB Pao-slB และ Pao-slC

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S๓)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) สภาวะการหยั่งลึกของรากพืช มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (d) และสภาวะการเขตกรรม มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ly-slD Ty-gslC และ Ty-gslD

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการเขตกรรม มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cr-sic1A Lp-pic-silA Mkn-s1A Ph-sic1A Skt-sic1A

Ty-gslE และ SC

กล้วย

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S๒)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝน (r) และเนื้อดิน (s) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอึดตัวด้วยต่าง (b) และความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) และความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณอินทรีย์วัตถุ (m) ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p) และปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ (k) สภาวะการหยั่งลึกของรากพืช มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (d) และสภาวะการเขตกรรม มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Lp-pic-silA Ly-slB Ly-slC Ly-vd-slB Mkn-s1A Mt-fl-slB Mt-fl-slC Mt-md,fl-slC Pae-mw,pic-slB Pao-slB Pao-slC และ Skt-sic1A

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S๓)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สภาวะการเขตกรรม มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ly-slD

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการเขตกรรม มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cr-sic1A Ph-sic1A Ty-gslC Ty-gslD Ty-gslE และ SC

ยางพารา

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S๓)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝน (r) และมีความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ly-slB Ly-slC Ly-slD Ly-vd-slB Mt-fl-slB Mt-fl-slC Mt-md,fl-slC Pae-mw,pic-slB Pao-slB และ Pao-slC

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการเขตกรรม มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cr-sic1A Lp-pic-silA Mkn-s1A Ph-sic1A Skt-sic1A Ty-gslC Ty-gslD Ty-gslE และ SC

มะม่วง

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S๓)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝน (r) และมีความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ly-slB Ly-slC Ly-slD Ly-vd-slB Mt-fl-slB Mt-fl-slC Mt-md,fl-slC Pae-mw,pic-slB Pao-slB และ Pao-slC

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการเขตกรรม มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cr-sic1A Lp-pic-silA Mkn-s1A Ph-sic1A Skt-sic1A Ty-gslC Ty-gslD Ty-gslE และ SC

มะขาม

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S๒)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝน (r) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอึดตัวด้วยต่าง (b) และความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณอินทรีย์วัตถุ (m) ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p) และปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ (k) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ly-vd-slB Mt-fl-slB Mt-fl-slC และ Pae-mw,pic-slB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S๓)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) สภาวะการหยั่งลึกของรากพืช มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (d) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ly-slB Ly-slC Ly-slD Mt-md,fl-slC Pao-slB และ Pao-slC

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการเซตกรรม มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cr-sicLA Lp-pic-silA Mkn-sLA Ph-sicLA Skt-sicLA Ty-gslC Ty-gslD Ty-gslE และ SC

ลำไย

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S๓)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝน (r) และมีความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการหยั่งลึกของรากพืช มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (d) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ly-slB Ly-slC Ly-slD Ly-vd-slB Mt-fl-slB Mt-fl-slC Mt-md,fl-slC Pae-mw,pic-slB Pao-slB และ Pao-slC

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการเซตกรรม มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cr-sicLA Lp-pic-silA Mkn-sLA Ph-sicLA Skt-sicLA Ty-gslC Ty-gslD Ty-gslE และ SC

ตารางที่ ๕-๑ ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	มันสำปะหลัง	กล้วย	ยางพารา	มะม่วง	มะขาม	ลำไย
Cr-sic1A	S2rbcmpk	N	N	N	N	N	N
Lp-pic-silA	S2rcmpk	N	S2rompk	N	N	N	N
Ly-slB	N	S2bcmpkd	S2rsbcmpkd	S3r	S3r	S3d	S3rd
Ly-slC	N	S2bcmpkdg	S2rsbcmpkdg	S3r	S3r	S3d	S3rd
Ly-slD	N	S3g	S3g	S3r	S3r	S3d	S3rd
Ly-vd-slB	N	S2bcmpk	S2rsbcmpk	S3r	S3r	S2rbcmpk	S3r
Mkn-slA	S2rm	N	S2rom	N	N	N	N
Mt-fl-slB	N	S2bcmpk	S2rsbcmpk	S3r	S3r	S2rbcmpk	S3r
Mt-fl-slC	N	S2bcmpkg	S2rsbcmpkg	S3r	S3r	S2rbcmpk	S3r
Mt-md,fl-slC	N	S2bcmpkdg	S2rsbcmpkdg	S3r	S3r	S3d	S3rd
Pae-mw,pic-slB	N	S2bcmpk	S2rsbcmpk	S3r	S3r	S2rbcmpk	S3r
Pao-slB	N	S2bcmpkd	S2rsbcmpkd	S3r	S3r	S3d	S3rd
Pao-slC	N	S2bcmpkdg	S2rsbcmpkdg	S3r	S3r	S3d	S3rd
Ph-sic1A	S2rcmpk	N	N	N	N	N	N
Skt-sic1A	S2rcmpk	N	S2rompk	N	N	N	N
Ty-gslC	N	S3sd	N	N	N	N	N
Ty-gslD	N	S3sdg	N	N	N	N	N
Ty-gslE	N	N	N	N	N	N	N
SC	N	N	N	N	N	N	N

หมายเหตุ: ๑) ข้อจำกัดในการประเมินคุณภาพที่ดิน: r = ปริมาณน้ำฝน s = เนื้อดิน o = การระบายน้ำ b = ความอึดตัวของดินต่าง
 c = ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก m = ปริมาณอินทรีย์วัตถุ p = ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์
 k = ปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ d = ความลึกของดิน g = ความลาดชัน

บทที่ ๖ แผนการใช้ที่ดิน

๖.๑ ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล

ในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลฉบับนี้ได้ใช้ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”^๑ เป็นหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550: 6-7) ได้หมายเหตุว่า “ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในโรกาสดต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปใช้และเผยแพร่ได้ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป

๖.๒ นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดินตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

ตารางที่ ๖-๑ นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
๑	รัฐธรรมนูญแห่งอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ^๒	มาตรา ๗๒ (๑) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยเหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน
๒	ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) ^๓	ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
๓	คำแถลงนโยบายของ คณะรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒	<u>นโยบายหลัก</u> ๕. การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย ๕.๓ พัฒนาภาคเกษตร ๕.๓.๒ ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่เหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดภาวะทางการเงินการคลังของภาครัฐ ๕.๓.๔ ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร ๕.๓.๕ ดูแลเกษตรกรผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกิน แหล่งเงินทุน โครงสร้างพื้นฐาน และปัจจัยการผลิตต่างๆ ๑๐. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน ๑๐.๒ ปรับปรุงระบบที่ดินทำกินและลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองที่ดิน ๑๐.๓ ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แหล่งน้ำชุมชนและทะเล <u>นโยบายเร่งด่วน</u> ๔. การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม
๔	แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ^๔	ประเด็นย่อยที่ ๒.๑ จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศประเด็นย่อยที่ ๒.๒ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

^๒ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอน 40 ก หน้า 18 ลงวันที่ 6 เมษายน 2560

^๓ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 82 ก หน้า 8 วันที่ 13 ตุลาคม 2561

^๔ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 24 ก หน้า 98. 102-103 ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 (เล่มที่ 4)

ตารางที่ ๖-๑(ต่อ)

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
๕	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)	ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
๖	นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙)	ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ด้านการใช้ที่ดินและทรัพยากรดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
๗	แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๒ (อุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ) พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมการเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ครบวงจร ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ อนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๘	ยุทธศาสตร์องค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๖๕)	ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมภาคการเกษตร การพัฒนาแหล่งน้ำ และโครงสร้างพื้นฐานให้ได้มาตรฐาน ยุทธศาสตร์ที่ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน
๙	ยุทธศาสตร์การพัฒนากองการบริหารส่วนตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร	ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ยุทธศาสตร์การพัฒนากองการบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ๕.๑ แนวทางการพัฒนาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การคุ้มครองดูแลบำรุงรักษาป่า ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๖.๓ การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

การวางแผนการใช้ที่ดินเป็นกระบวนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ตัดสินใจในการกำหนดรูปแบบหรือกิจกรรมการใช้ที่ดินที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า โดยมีพื้นฐานจากศักยภาพการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรดินตามธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีการใช้ที่ดิน อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด การวางแผนการใช้ที่ดินมิได้สิ้นสุดลงในขั้นตอนการตัดสินใจ ว่าที่ดินจะทำอะไรดีที่สุด แต่จะต้องรวมถึงการจัดทำมาตรการทุกด้านในการใช้ที่ดินเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการใช้ที่ดินนั้น จำเป็นต้องระบุถึงมาตรการ กิจกรรม โครงการ แผนงาน และนโยบายที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้บรรลุถึงความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล เป็นการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดการใช้พื้นที่อย่างเป็นระบบ เป็นการตัดสินใจในการใช้พื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของชุมชน โดยผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ โดยมีความมุ่งหมายให้การใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นนั้น ตอบสนองความต้องการของชุมชนมากที่สุด การกำหนดเขตการใช้ที่ดินตำบลน้ำคำใช้ ยุทธศาสตร์องค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕ เป็นแนวทาง ซึ่งยุทธศาสตร์องค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕ ได้เชื่อมโยง กับนโยบายรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ แผนปฏิรูปประเทศ รวมทั้งแผนพัฒนา ราชสาขาต่างๆ หรือแผนเฉพาะด้าน เช่น แผนพัฒนาการเกษตร แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

๖.๔ เขตการใช้ที่ดิน

แผนการใช้ที่ดินตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร ได้กำหนดออกเป็น ๕ เขต ได้แก่ เขตพื้นที่ป่าไม้ เขตพื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง และพื้นที่แหล่งน้ำ รายละเอียดดังตารางที่ ๖-๒ และรูปที่ ๖-๑

ตารางที่ ๖-๒ เขตการใช้ที่ดิน ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

สัญลักษณ์แผนที่			คำอธิบาย		เนื้อที่	
					ไร่	ร้อยละ
๒			เขตเกษตรกรรม		๓๒,๗๑๓	๘๗.๖๘
	๒๑		เขตทำนา		๒๑,๑๑๗	๕๖.๒๓
		๒๑๐		เขตทำนา-นาร้าง	๒๓	๐.๐๖
		๒๑๑		เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม	๓,๐๗๑	๘.๒๓
		๒๑๒		เขตทำนาพื้นที่ดอน	๑๗,๙๖๐	๔๘.๑๔
	๒๒		เขตปลูกพืชไร่		๘,๓๔๙	๒๒.๓๘
		๒๒๐		เขตพืชไร่-ไร่ร้าง	๕	๐.๐๑
		๒๒๓		เขตปลูกอ้อย	๔,๗๒๗	๑๒.๖๗
		๒๒๔		เขตปลูกมันสำปะหลัง	๓,๖๑๗	๙.๖๙
	๒๓		เขตปลูกไม้ยืนต้น		๓,๑๙๙	๘.๕๗
		๒๓๐		เขตไม้ยืนต้น-เสื่อมโทรม	๑๗	๐.๐๕
		๒๓๒		เขตปลูกยางพารา	๒,๕๐๑	๖.๗๐
		๒๓๓		เขตปลูกปาล์มน้ำมัน	๑๖๖	๐.๔๔
		๒๓๔		เขตปลูกยูคาลิปตัส	๕๑๐	๑.๓๗
		๒๓๕		เขตปลูกสัก	๕	๐.๐๑
	๒๔		เขตปลูกไม้ผล		๕๙	๐.๑๖
		๒๔๑		เขตปลูกไม้ผลผสม	๓๖	๐.๑๐
		๒๔๗		เขตปลูกมะม่วง	๒๓	๐.๐๖
	๒๗		เขตปศุสัตว์	เขตปศุสัตว์	๕๒	๐.๑๔

ตารางที่ ๖-๒ (ต่อ)

สัญลักษณ์แผนที่		คำอธิบาย		เนื้อที่	
				ไร่	ร้อยละ
๓		พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง		๑,๓๓๐	๓.๕๖
๔		พื้นที่เบ็ดเตล็ด		๑,๕๖๖	๔.๒๐
๕		พื้นที่แหล่งน้ำ		๙๒๕	๒.๔๘
๖		เขตป่านอกเขตป่าตามกฎหมาย		๗๗๑	๒.๐๗
	๖๒		ป่าผลัดใบ	๗๗๑	๒.๐๗
		๖๒๐	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	๒๘๒	๐.๗๖
		๖๒๑	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	๔๘๙	๑.๓๒
ต.น้ำคำ	อ.ไทยเจริญ			๓๗,๓๐๙	๑๐๐

๖.๔.๑ เขตป่าไม้

มีเนื้อที่ ๗๗๑ ไร่ หรือร้อยละ ๒.๐๗ ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู ๒๘๒ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๗๖ ของเนื้อที่ตำบล และป่าผลัดใบสมบูรณ์ ๔๘๙ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๓๒ ของเนื้อที่ตำบล

๖.๔.๒ เขตเกษตรกรรม

มีเนื้อที่ ๓๒,๗๑๓ ไร่ หรือร้อยละ ๘๗.๖๘ ของเนื้อที่ตำบล แบ่งออกเป็น ๖ เขต ดังนี้

๑) เขตนาข้าว

๑.๑) เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม มีเนื้อที่ ๓,๐๗๑ ไร่ หรือร้อยละ ๘.๒๓ ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง
- น้ำท่วมในช่วงที่ฝนตกชุก

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดินและเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ขุดลอกแหล่งน้ำให้มีการกักเก็บน้ำได้ดีขึ้น
- พัฒนาระบบส่งน้ำ และการระบายน้ำออกจากพื้นที่นา ช่วงที่ฝนตกชุก
- การปลูกพืชหลังนาเพื่อเป็นรายได้เสริม เช่น ถั่วพราง ปอเทือง และปลูกพืชผัก

ปลอดภัย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และธาตุอาหารในดิน โดยใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิต และใช้ปุ๋ยอินทรีย์ปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง

- สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

๑) กรมชลประทาน สนับสนุนเรื่อง ฝายน้ำล้น การขุดลอกแหล่งน้ำ คลองส่งน้ำ และระบายน้ำ

๒) กรมการข้าว สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยีในการป้องกัน และกำจัดโรคแมลงของข้าว

๓) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อเกษตรกร รวมทั้งการทำถนนเข้าสู่แปลงนาข้าว

๑.๒) เขตทำนาพื้นที่ดอน มีเนื้อที่ ๑๗,๙๖๐ ไร่ หรือร้อยละ ๔๘.๑๔ ของเนื้อที่ตำบล ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

- หน้าดินค่อนข้างแน่นทึบ ทำให้ไถพรวนยาก และทำให้ข้าวแตกกอยาก

- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดิน และเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ควรมีการปรับสภาพพื้นที่ในแปลงนา เพื่อควบคุมระดับการแข่งขังของน้ำในช่วงการเพาะปลูกพืชให้เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารพืช โดยการ ใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกและปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง

- สนับสนุนการปรับปรุงแปลงนา

- สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- คลองส่งน้ำ
- โรคแมลงของข้าว
- การเกษตร
- ๑) กรมชลประทาน สนับสนุนเรื่องการสร้างฝายน้ำล้น ขุดลอกแหล่งน้ำและ
 - ๒) กรมการข้าว สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยี ในการป้องกันและกำจัด
 - ๓) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อ

๒) เขตปลูกพืชไร่

๒.๑) เขตปลูกอ้อย มีเนื้อที่ ๔,๗๒๗ ไร่ หรือร้อยละ ๑๒.๖๗ ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ส่วนใหญ่ดินค่อนข้างเป็นกรด
- การชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม
- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้
 - ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
 - ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน
 - พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
 - ปรับระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม จะช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน

ลดจำนวนโรคและแมลงศัตรูพืชให้น้อยลง และลดการชะล้างพังทลายของดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิต การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง

- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล
- สนับสนุนการขุดบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- เทคโนโลยีในการผลิต
- ๑) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนพันธุ์ข้าวโพดที่ให้ผลผลิตสูง รวมทั้ง
 - ๒) กรมชลประทาน สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ และคลองส่งน้ำ

๒.๒) เขตปลูกมันสำปะหลัง มีเนื้อที่ ๔,๖๓๔ ไร่ หรือร้อยละ ๑๒.๓๔ ของเนื้อที่

ตำบล

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- มีการชะล้างพังทลายของดินสูงในพื้นที่ลาดชัน
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมี

ในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

๑) *กรมส่งเสริมการเกษตร* ส่งเสริมและอบรมการใช้เทคโนโลยีในการปลูกมันสำปะหลังให้ได้ผลผลิตสูง

๒) *กรมชลประทาน* สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำ และฝายน้ำล้น

๓) เขตไม้ผล

๓.๑) เขตปลูกไม้ผลผสม มีเนื้อที่ ๓๖ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๑๐ ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- น้ำท่วมขังในฤดูฝน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีใน

อัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา
- พัฒนาระบบการระบายน้ำออกจากพื้นที่ในช่วงฤดูฝน
- สามารถปรับเปลี่ยนเป็นการทำเกษตรแบบผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยงของ

เกษตรกรรายย่อย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- สนับสนุนการจัดรูปแบบแปลงนา และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เพื่อทำ

การเกษตรผสมผสาน

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- ๑) กรมชลประทาน สนับสนุนชุดคลองระบายน้ำ เพื่อระบบน้ำออกจากพื้นที่ในช่วงฝนตกชุก
- ๒) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนและอบรมเกษตรกรในการทำการเกษตรผสมผสาน

ในช่วงฝนตกชุก

ผสมผสาน

๓.๒) เขตปลูกมะม่วง มีเนื้อที่ ๒๓ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๐๖ ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราที่เหมาะสม
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- จัดสร้างแหล่งน้ำในไร่นาเพื่อลดความเสี่ยงจากภาวะแล้ง

อัตราที่เหมาะสม

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราที่เหมาะสม

เหมาะสม

- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์ เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยวิธีพืชและวิธีกล

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

เทคโนโลยีในการปลูกไม้ผลให้ได้ผลผลิตสูง และมีคุณภาพ

- ๑) กรมส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้

เทคโนโลยีในการปลูกไม้ผลให้ได้ผลผลิตสูง และมีคุณภาพ

- ๒) กรมชลประทาน สนับสนุนการทำอ่างเก็บน้ำ และฝาย เพื่อลดความเสี่ยง

จากภาวะแล้ง

- ๓) กรมทรัพยากรน้ำบาดาล สนับสนุนการขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล

๔) เขตปลูกไม้ยืนต้น

๔.๑) เขตปลูกยางพารา มีเนื้อที่ ๒,๕๐๑ไร่ หรือร้อยละ ๖.๗๐ ของเนื้อที่ตำบล ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์ เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

การยางแห่งประเทศไทย ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการปลูกยางพาราคุณภาพดี และให้ผลผลิตสูง

๔.๒) เขตปลูกสัก มีเนื้อที่ ๕ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๐๑๓ ของเนื้อที่ตำบล ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

กรมป่าไม้ ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนผู้ปลูกสัก และการตัดโค่นสักตามข้อกำหนดของกรมป่าไม้

๕) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ ๕๒ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๑๔ ของเนื้อที่ตำบล

การจัดการที่ดินในอนาคต

- จัดหาแหล่งน้ำเพื่อให้สัตว์มีน้ำกินและปลูกไม้ยืนต้นไว้เป็นร่มเงา จัดทำโครงการส่งเสริมด้านปศุสัตว์โดยกรมปศุสัตว์ให้ข้อเสนอแนะวิธีการเลี้ยงสัตว์ การปลูกและขยายพันธุ์หญ้าพันธุ์ดี การให้อาหารเสริม การผสมพันธุ์และการควบคุมโรค เป็นต้น
- ควบคุมมลภาวะด้านกลิ่น เสียง และน้ำเสียไม่ให้รบกวนและส่งผลกระทบต่อชุมชน และพื้นที่ใกล้เคียงควบคุมและป้องกันโรคระบาดอย่างใกล้ชิดและเข้มงวด ปฏิบัติตามคำแนะนำของทางราชการอย่างเคร่งครัด
- ควบคุมมลพิษทางน้ำโดยมีนโยบายให้ผู้ก่อมลพิษต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการแก้ไขปัญหาและเสียค่าใช้จ่ายในการจัดการอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความสกปรกปนเปื้อนน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ

๖) เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

มีเนื้อที่ ๑,๓๓๐ ไร่ หรือร้อยละ ๓.๕๖ ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยเขตชุมชน สถานที่ราชการ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจและสถานที่ที่เกิดจากการกิจกรรมของชุมชน (ที่ทิ้งขยะ) และระบบโครงข่ายคมนาคม จำแนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินตำบลน้ำคำ (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, ๒๕๖๑)

กิจกรรมของส่วนราชการอื่นที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่อง เครื่องสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ ระบบประปาเพื่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน

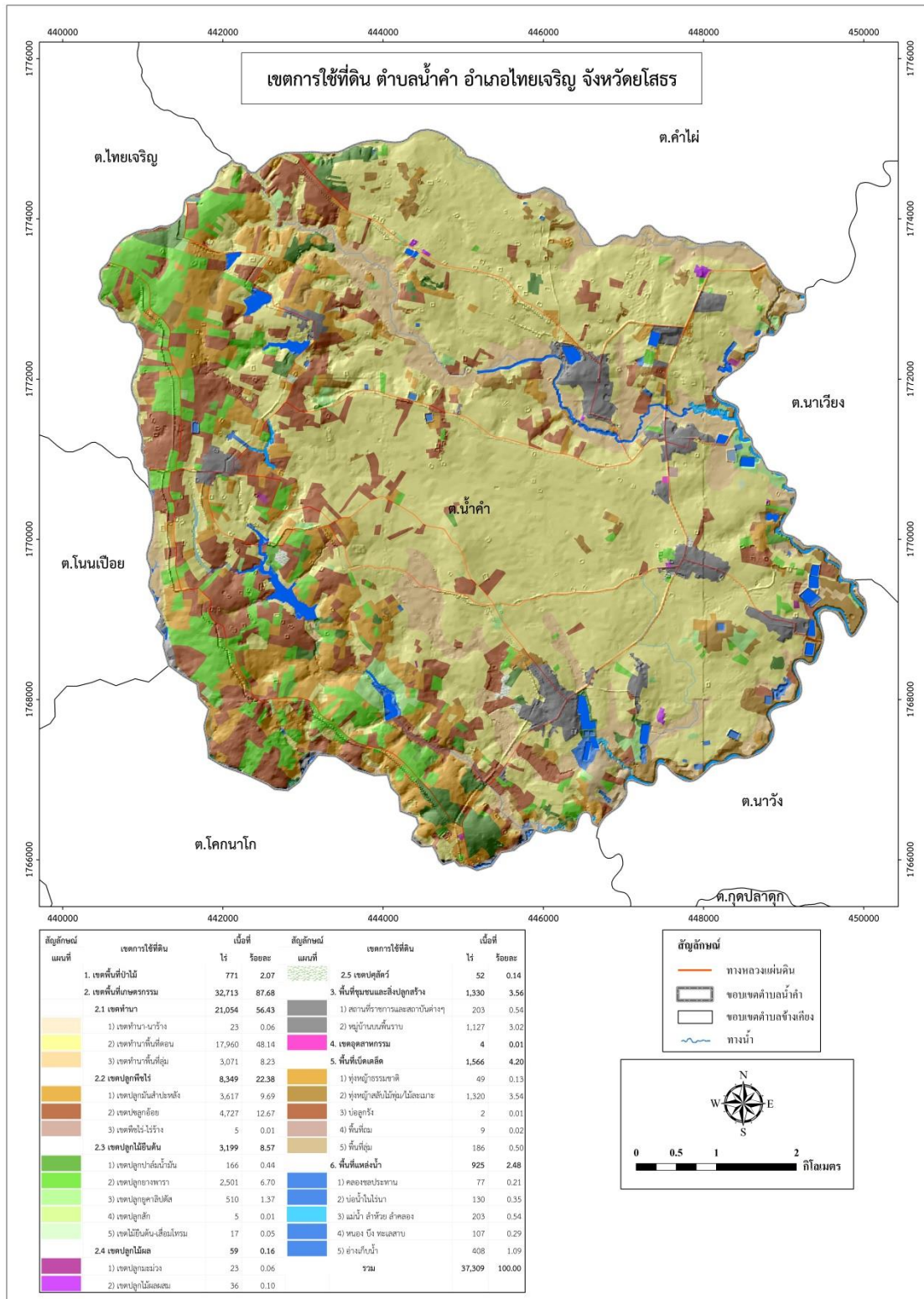
๖.๑ เขตแหล่งน้ำ

มีเนื้อที่ ๙๒๕ ไร่ หรือร้อยละ ๒.๔๘ ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง ต่างๆ อ่างเก็บน้ำและบ่อน้ำ แหล่งน้ำเหล่านี้ใช้ประโยชน์ทั้งทางด้านเก็บกักน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และใช้ในด้านเกษตรกรรม ตลอดจนเป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติและแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของชุมชน

รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ ควรดูแลรักษาแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นไม่ให้เสื่อมโทรมทั้งด้านคุณภาพของน้ำและการกักเก็บน้ำ ไม่ปล่อยยี่ห้าน้ำตื้นเขินและถูกบุกรุก หมั่นขุดลอกคูคลอง ไม่ทิ้งขยะหรือปล่อยน้ำเสียลงในแหล่งน้ำ เร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคและการเพาะปลูกในช่วงขาดน้ำ

แผนการใช้ที่ดินตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

รูปที่ ๖-๑ แผนที่เขตการใช้ที่ดิน ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

๖.๕ ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน

ชนิดพืช	เดือน											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม												
๑.ข้าวนาปี						ปอเทือง						ข้าวนาปี
๒.ข้าวนาปี - พืชผัก			พืชผัก			ปอเทือง						ข้าวนาปี
๓.กล้วย												กล้วย
บริเวณพื้นที่ดอน												
๑.มันสำปะหลัง												มันสำปะหลัง
๒.ไม้ยืนต้น												ยางพารา
๓.ไม้ผล												ลำไย มะม่วง มะขาม

รูปที่ ๖-๒ ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

๖.๖ การจัดการความเสี่ยง

การแก้ไขปัญหาตามที่มีข้อเสนอจากชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ ให้แก้ไขปัญหารวม ๕ ประการ คือ

- ๑) ขุดบ่อน้ำขนาดเล็กและขนาดใหญ่
- ๒) ขุดบ่อบาดาล ใช้ระบบโซล่าเซลล์
- ๓) ขุดลอกหนอง บ้านตาตไฮ หมู่ ๑๑
- ๔) จัดตั้งสถานีสูบน้ำ

๕) ปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดิน นั้นไม่สามารถแก้ไขปัญหาแต่ละเรื่องและแต่ละพื้นที่ได้ จำเป็นต้องดำเนินการเป็นระบบทั้งตำบล จึงจะสามารถแก้ไขปัญหาทั้ง ๕ ประการได้

เอกสารอ้างอิง

FAO. ๑๙๗๔. **A Land Capability Appraisal Indonesia: Interim Report.** (AGL/INS), Rome.

_____. ๑๙๙๓. **Guidelines for Land Use Planning.** Rome.

คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา. ๒๕๕๑. **ปทานุกรมปฐพีวิทยา.** สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

NRC. ๑๙๗๕. **Land Use Planning.** The National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine, Washington, D.C.

Vink, A.P.A. ๑๙๗๕. **Land Use in Advancing Agriculture.** Springer-Verlag Berlin Heidelberg.

องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ. ๒๕๖๔. **ข้อมูลจำนวนประชากรและบ้าน.** กระทรวงมหาดไทย. ไฟล์ข้อมูล.

องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ. ๒๕๖๔. **ข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจและสังคม.** กระทรวงมหาดไทย. ไฟล์ข้อมูล.

กรมอุตุนิยมวิทยา. ๒๕๖๓. **ภูมิอากาศจังหวัดยโสธร.** กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. แหล่งที่มา: <http://climate.tmd.go.th/data/province/ตะวันออกเฉียงเหนือ/ภูมิอากาศยโสธร.pdf>, มกราคม ๒๕๖๓.

_____. ๒๕๖๒. **สถิติภูมิอากาศในคาบ ๒๐ ปี (ปี ๒๕๔๓-๒๕๖๓).** กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. ไฟล์ข้อมูล.

กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน. ๒๕๖๑. **ข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินจังหวัดยโสธร.** ไฟล์ข้อมูล.

กรมพัฒนาที่ดิน. ๒๕๖๔. **ข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ปี ๒๕๔๙-๒๕๖๔.** ไฟล์ข้อมูล.

กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน. ๒๕๖๒. **ข้อมูลทรัพยากรดิน.** ไฟล์ข้อมูล.

กรมพัฒนาที่ดิน. ๒๕๖๔. **ข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ปี ๒๕๔๙-๒๕๖๔.** ไฟล์ข้อมูล.

_____. ๒๕๖๔. **ข้อมูลกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์.** ไฟล์ข้อมูล

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. ๒๕๖๓. **ข้อมูลความเหมาะสมในการปลูกพืช.**

<https://agri-map-online.moac.go.th/>, สืบค้นวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔.

ศันสนีย์ อรัญวาสน์ และคำรณ ไทรพิง. ๒๕๖๒. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดิน ระดับตำบลและระดับจังหวัด.**

กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๔ กรมพัฒนาที่ดิน. ๒๕๖๔. **ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน.** ไฟล์ข้อมูล.

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ๒๕๕๐. **การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง.** ไฟล์ข้อมูล.

กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ๒๕๖๑. **แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๖๕.** ไฟล์ข้อมูล.

_____. ๒๕๖๒. **ยุทธศาสตร์องค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕.** ไฟล์ข้อมูล.

องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ. **แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕).** จังหวัดยโสธร

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ . ๒๕๕๙. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔).** ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ๒๕๖๐. **ร่าง นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙).** ไฟล์ข้อมูล.

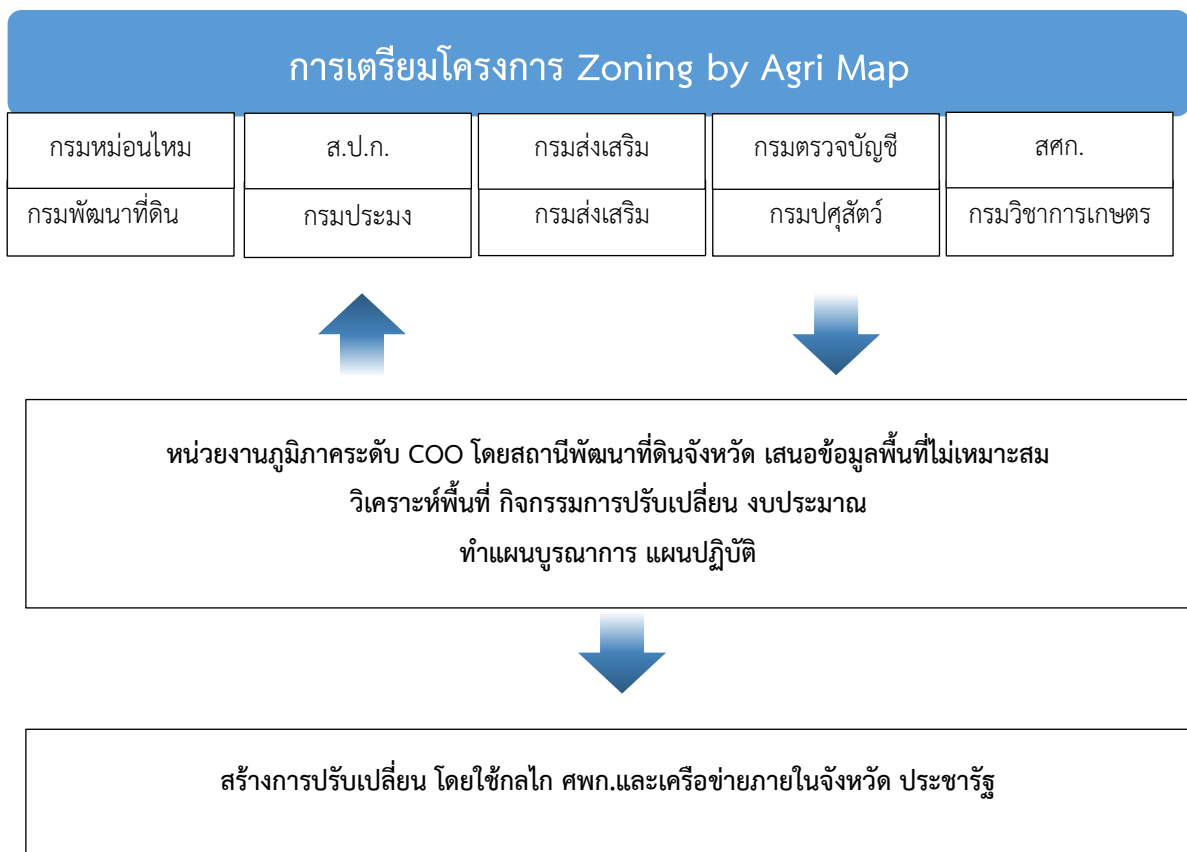

ภาคผนวก

แนวทางการดำเนินงานการปรับเปลี่ยน การผลิตเพื่อลดพื้นที่ปลูกข้าวในพื้นที่ไม่เหมาะสม (N)

๑.๑ แผนที่นำทาง (Road Map)

การเตรียมการโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) ดำเนินการโดยให้หน่วยงานภูมิภาค ระดับ COO โดยมีสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัด พิจารณาเสนอข้อมูลพื้นที่ไม่เหมาะสมจาก Agri-Map และวิเคราะห์พื้นที่เพื่อพิจารณาสินค้า จากข้อมูลกายภาพพื้นที่ไม่เหมาะสม(N) วิเคราะห์นโยบายยุทธศาสตร์ชาติ/ กลุ่มจังหวัด สินค้า champion พืช GI และเกษตรอินทรีย์ ร่วมกับข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจสังคมการคมนาคมขนส่ง (Logistics) แหล่งรับซื้อ/โรงงาน/สหกรณ์ และโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จากนั้นกำหนดกิจกรรมการปรับเปลี่ยน งบประมาณ พร้อมทั้งจัดทำแผนบูรณาการและแผนปฏิบัติ โดยมีหน่วยงานทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคดำเนินการร่วมกัน เพื่อสร้างการปรับเปลี่ยน โดยใช้กลไก ศพก. เครือข่ายภายในจังหวัดและประชารัฐ เพื่อยกระดับคนและการบริหารจัดการ (ภาพที่ ๓.๑ และ ๓.๒)

ภาพที่ ๑.๑ การเตรียมการโครงการ Zoning by Agri-Map

ภาพที่ ๑.๒ Road Map โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri – Map)

๑.๒ การดำเนินงาน

๑) ประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้ โดยให้เกษตรกรทราบว่าการผลิตสินค้าในพื้นที่ไม่เหมาะสมจะให้ผลตอบแทนต่ำ มีความเสี่ยงสูง หากดำเนินการปรับเปลี่ยการผลิตจะให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า

๒) ศึกษาโอกาสทางการตลาด เพื่อเป็นที่บริหารความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากการปรับเปลี่ยนการผลิต

๓) คัดเลือกเกษตรกรที่สนใจและต้องการปรับเปลี่ยนจากพื้นที่ไม่เหมาะสมเป็นการผลิตสินค้าชนิดใหม่

- ๔) ชี้แจงรายละเอียดโครงการ กิจกรรม การสนับสนุนของหน่วยงานราชการและเครือข่าย
- ๕) จัดทำแผนปฏิบัติการรายชนิดสินค้าเพื่อบูรณาการกิจกรรม
- ๖) ชี้แจงสร้างความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติในพื้นที่
- ๗) ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ
- ๘) ติดตามและประเมินผลความสำเร็จ

๑.๓ ขั้นตอนการปรับเปลี่ยนการผลิต

เมื่อผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่จากฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map) แล้วเกษตรกรทราบว่าพืชที่ปลูกในปัจจุบันอยู่ในระดับไม่เหมาะสม (Sm หรือ N) ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- คัดเลือกพื้นที่ที่เกษตรกรประสงค์จะดำเนินการปรับเปลี่ยน (พร้อมทั้งระบุจำนวนเนื้อที่ที่จะปรับเปลี่ยน) ทั้งนี้ให้เจ้าหน้าที่ต้องทราบพิกัดของพื้นที่ที่ต้องการปรับเปลี่ยนด้วยเพื่อใช้ในการตรวจสอบว่าอยู่กลุ่มชุดดินใด เนื่องจากพืชบางชนิดเป็นพืชทางเลือกไม่มีในฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map)

- เจ้าหน้าที่เสนอกิจกรรมทางเลือกการปรับเปลี่ยนให้กับเกษตรกร ลำดับแรก ได้แก่ พืชที่เป็นสินค้าบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย (GI Thai) ของแต่ละพื้นที่ ลำดับถัดไปได้แก่ พืชเศรษฐกิจหลัก ๑๓ ชนิด พืชทางเลือกชนิดอื่นๆ ไม้เศรษฐกิจ ๕๘ ชนิด หรือกิจกรรมบางประเภท เช่น ปศุสัตว์ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ หรือเพาะเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจตามลำดับ

- เมื่อเกษตรกรได้คัดเลือกพืชหรือกิจกรรมที่จะปรับเปลี่ยนได้แล้ว ให้เจ้าหน้าที่ของสถานีพัฒนาที่ดิน แต่ละจังหวัดร่วมกับเจ้าหน้าที่ในระดับท้องถิ่นจากหน่วยงานอื่นๆ ร่วมปรึกษาหารือเพื่อวางแผนทางและจัดทำแผนการปรับเปลี่ยนการผลิต

- จากนั้นเข้าสู่กระบวนการปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นกิจกรรมต่างๆ ตามรายละเอียดดังนี้

๑) การปรับเปลี่ยนเป็นพืชที่เป็นสินค้าบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย (GI : Thailand Geographical Indication) พืชสินค้าบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เป็นสินค้าที่มีมูลค่าสูงถ้าเทียบกับสินค้าทั่วไป ใช้กับสินค้าที่มาจากแหล่งผลิตเฉพาะเจาะจง โดยคุณภาพหรือเอกลักษณ์ของพืชนั้นเป็นผลมาจากการการผลิตในพื้นที่ดังกล่าว จึงเปรียบเสมือนเป็นแบรนด์ของท้องถิ่น ที่บ่งบอกถึงคุณภาพและแหล่งที่มาของสินค้า สำหรับประเทศไทย กรมทรัพย์สินทางปัญญาได้ออกตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทยให้แก่ผู้ผลิตสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ซึ่งอยู่ในแหล่งภูมิศาสตร์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจในระดับชุมชน ตลอดจนยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างความยั่งยืนให้แก่ชุมชน เจ้าหน้าที่ควรให้ความสำคัญและส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชชนิดนี้เป็นลำดับแรก โดยชนิดพืชสินค้า GI Thailand ที่ขึ้นทะเบียนโดยกรมทรัพย์สินทางปัญญากระทรวงพาณิชย์ มีรายละเอียดแสดงในภาคผนวกที่ ๑ (ลำดับ ๑ ลำดับ ๒ บางรายการ และลำดับที่ ๓) โดยการจัดการพื้นที่เพื่อปลูกพืชตามลักษณะของพื้นที่ได้แก่ พื้นที่ราบลุ่ม และพื้นที่ดอน

๒) การปรับเปลี่ยนเป็นพืชเศรษฐกิจหลัก ๑๓ ชนิด ประกอบด้วย ข้าว ปาล์มน้ำมัน ยางพารา ลำไย เงาะ ทุเรียน มังคุด มะพร้าว กาแฟ อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง สับปะรด และ

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นการพิจารณาการปรับเปลี่ยนเป็นลำดับที่สอง เนื่องจากกรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำระดับความเหมาะสมของพืชดังกล่าวแล้ว ทำให้เจ้าหน้าที่และเกษตรกรรู้ถึงระดับความเหมาะสมของที่ดินของพืชที่ปลูกในปัจจุบันและพืชที่เลือกปลูกอยู่ในเขต ที่รัฐให้การสนับสนุนในการเพาะปลูกพืชชนิดนั้นๆ ซึ่งสามารถพิจารณาแต่ละชนิดพืชจากฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map) และการจัดการพื้นที่เพื่อปลูกพืชทั้ง ๑๓ ชนิด ตามลักษณะของพื้นที่ได้แก่ ที่ราบลุ่มและที่ดอน ซึ่งสามารถดูรายละเอียดได้ในภาคผนวกที่ ๒

รายละเอียดของการปลูกและการจัดการแต่ละชนิดพืชเป็นไปตามองค์ความรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสู่การเป็น smart officer เรื่อง “พืชไร่ ธัญพืช” “ไม้ผล ไม้ยืนต้น” จัดทำโดย กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สามารถสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <http://www.servicelink.doae.go.th>

๓) การปรับเปลี่ยนเป็นพืชทางเลือกชนิดอื่น เกษตรกรบางรายอาจมีความต้องการปลูกพืชชนิดอื่นๆ ที่นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งอาจเป็นพืชที่สร้างรายได้ดีและเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคระดับท้องถิ่นโดยการจัดการพื้นที่เพื่อปลูกพืชตามลักษณะของพื้นที่ได้แก่ ที่ราบลุ่ม และที่ดอน

๓.๑) พืชไร่และธัญพืช ประกอบด้วย

๑. เดื่อย	๒. ยาสูบ	๓. ถั่วเหลือง	๔. ถั่วเหลือง
๕. ถั่วเขียว	๖. งา	๗.ทานตะวัน	๘. ถั่วเหลืองฝักสด
๙. ฝ้าย	๑๐. ปอแก้ว	๑๑. ข้าวโพดหวาน	๑๒. ข้าวฟ่าง
๑๓. ข้าวโพดฝักอ่อน			

รายละเอียดของการปลูกและการจัดการแต่ละชนิดพืชเป็นไปตามองค์ความรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสู่การเป็น smart office เรื่อง “พืชไร่ ธัญพืช” จัดทำโดย กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (แผ่นบันทึกข้อมูลหมวดที่ ๑) หรือ สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <http://www.servicelink.doae.go.th>

๓.๒) พืชผักและเห็ด ประกอบด้วย

๑. กระเทียม ๒.กระเจี๊ยบเขียว ๓.กะหล่ำดอก ๔.กะหล่ำปลี ๕.ขิง ๖.คะน้า ๗.แคนตาลูป ๘.แตงกวา ๙.ถั่วฝักยาว ๑๐.ผักชี ๑๑.พริก ๑๒.มะเขือเปราะ ๑๓.มะเขือเทศ ๑๔.มันฝรั่ง ๑๕.หอมแดง ๑๖.หอมหัวใหญ่ ๑๗.หน่อไม้ฝรั่ง ๑๘.เห็ดนางรม-นางฟ้า ๑๙.เห็ดฟาง

รายละเอียดของการปลูกและการจัดการแต่ละชนิดพืชเป็นไปตามองค์ความรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสู่การเป็น smart officer เรื่อง “พืชผักและเห็ด” จัดทำโดย กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (แผ่นบันทึกข้อมูลหมวดที่ ๒) หรือ สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ www.servicelink.doae.go.th

๓.๓ ปรับเปลี่ยนเป็นไม้ดอกไม้ประดับ ประกอบด้วย

๑. กล้วยไม้ตัดดอกสกุลหวาย	๒. กล้วยไม้ตัดดอกสกุลมอคคารา
๓. ดาวเรืองตัดดอก	๔. มะลิ
๕. หน้าวัวตัดดอก	๖. เบญจมาศตัดดอก

๗. กุหลาบตัดดอก	๘. ปทุมมา
๙. บัวหลวงตัดดอก	๑๐. กวนอิม
๑๑. เฟื่องฟ้า	๑๒. ธรรมรักษาตัดดอก
๑๓. แก้วกาญจนา	๑๔. พิไลเดนครอนตัดใบ
๑๕. หมากผู้หมากเมีย	๑๖. โปรงฟ้าตัดใบ
๑๗. เฟินใบมะขาม	

รายละเอียดของการปลูกและการจัดการแต่ละชนิดพืชเป็นไปตามองค์ความรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสู่การเป็น smart officer เรื่อง “ไม้ดอกไม้ประดับ” จัดทำโดย กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สามารถสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <http://www.servicelink.doae.go.th>

๓.๔ ปรับเปลี่ยนเป็นสมุนไพรและเครื่องเทศ ประกอบด้วย

๑. กระเจี๊ยบแดง	๒. กระจायดำ	๓. กระจाय	๔. กวางเครือขาว
๕. กานพลู	๖. ขมิ้นชัน	๗. คำฝอย	๘. ดีปลี
๙. บัวบก	๑๐. ตะไคร้หอม	๑๑. บุกเนื้อทราย	๑๒. ปัญจชันธุ์
๑๓. พญายอ	๑๔. พริกไทย	๑๕. ไพล	๑๖. ฟ้าทะลายโจร
๑๗. มะแว้งเครือ	๑๘. ว่านหางจระเข้	๑๙. สะเดา	๒๐. ทางไหล

รายละเอียดของการปลูกและการจัดการแต่ละชนิดพืชเป็นไปตามองค์ความรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสู่การเป็น smart officer เรื่อง “สมุนไพรและเครื่องเทศ” จัดทำโดย กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์(แผ่นบันทึกข้อมูลหมวดที่ ๔)หรือ สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <http://www.servicelink.doae.go.th>

๓.๕ ปรับเปลี่ยนเป็นไม้ผล ไม้ยืนต้น ประกอบด้วย

๑. กัลยไช้	๒. ชา	๓. ขนุน	๔. ชมพู
๕. ฝรั่ง	๖. ลองกอง	๗. ลิ้นจี่	๘. มะม่วง
๙. องุ่น	๑๐. ส้มโอ	๑๑. มะปราง	๑๒. น้อยหน่า
๑๓. มะขามหวาน	๑๔. มะละกอ	๑๕. สตรอเบอรี่	๑๖. สละ*๑
๑๗. ยูคาลิปตัส*๒	๑๘. หม่อน*๓		

รายละเอียดของการปลูกและการจัดการแต่ละชนิดพืชเป็นไปตามองค์ความรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสู่การเป็น smart officer เรื่อง “ไม้ผล ไม้ยืนต้น” จัดทำโดย กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สามารถสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <http://www.servicelink.doae.go.th>

*๑ รายละเอียดของการปลูกและการจัดการเป็นไปตามองค์ความรู้ เรื่อง “การปลูกสละ” จัดทำโดยกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สามารถสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ www.eto.ku.ac.th

*๒ รายละเอียดของการปลูกและการจัดการเป็นไปตามองค์ความรู้ เรื่อง “การปลูกยูคาลิปตัส คามาลคูลินซิส” จัดทำโดยกรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สามารถสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <http://forestinfo.forest.go.th>

*๓ รายละเอียดของการปลูกและการจัดการเป็นไปตามองค์ความรู้ เรื่อง “การปลูกหม่อนเพื่อเลี้ยงไหมหัตถกรรม (เขตเกษตรอาศัยน้ำฝน)” และ เรื่อง “การปลูกหม่อนเพื่อเลี้ยงไหมอุตสาหกรรม (เขตเกษตรอาศัยน้ำฝน)” จัดทำโดย กรมหม่อนไหม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สามารถสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <https://qsds.go.th>

๔. การปรับเปลี่ยนเป็นการปลูกไม้เศรษฐกิจ ๕๘ รายการ ในปัจจุบันราคาผลผลิตภาคการเกษตรประสบปัญหาราคาคงต่ำ ราคาปัจจัยการผลิตเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะพืชเศรษฐกิจหลักที่ต้องผ่านกระบวนการแปรรูป เช่น ยางพารา มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน ไม้เศรษฐกิจจึงเป็นทางเลือกใหม่ที่น่าสนใจในฐานะของการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้กับเกษตรกรและเพิ่มความยั่งยืนทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ และเป็นการสร้างสินทรัพย์และความเติบโตในทางเศรษฐกิจควบคู่กัน นอกจากนี้ยังสามารถใช้เป็นหลักประกันทางธุรกิจ ซึ่งแนวทางในการพัฒนาแผนธุรกิจเพื่อสังคมจากการปลูกไม้เศรษฐกิจแบ่งเป็น ๓ รูปแบบหลัก คือ เพื่อการออมเพื่อเป็นหลักประกันทางธุรกิจหรือใช้หนี้ และเพื่อการค้า

โดยไม้เศรษฐกิจตามประกาศของกรมป่าไม้ ๕๘ รายการ ประกอบด้วย ๑.ไม้สัก ๒.พะยูง ๓.ชิงชัน ๔.กระซิก ๕.กระพี้เขาควาย ๖.สาธรร ๗.แดง ๘.ประดู่ป่า ๙.ประดู่บ้าน ๑๐.มะค่าโมง ๑๑.มะค่าแต้ ๑๒.เคี่ยม ๑๓.เคี่ยมคะนอง ๑๔.เต็ง ๑๕.รัง ๑๖.พะยอม ๑๗.ตะเคียนทอง ๑๘.ตะเคียนหิน ๑๙.ตะเคียนชันตาแมว ๒๐.ไม้สกุลยาง ๒๑.สะเดา ๒๒.สะเดาเทียม ๒๓.ตะกู ๒๔.ยมหิน ๒๕.ยมหอม ๒๖.นางพญาเสือโคร่ง ๒๗.นนทรี ๒๘.สัตบรรณ ๒๙.ตีนเป็ดทะเล ๓๐.พฤษภ ๓๑.ปีป ๓๒.ตะแบกนา ๓๓.เสลา ๓๔.อินทนิลน้ำ ๓๕.ตะแบกเลือด ๓๖.นาบุกุด ๓๗.ไม้สกุลจำปี ๓๘.แคนา ๓๙.กัลปพฤกษ์ ๔๐.ราชพฤกษ์ ๔๑.สุพรรณิการ์ ๔๒.เหลืองปริติยาร ๔๓.มะหาด ๔๔.มะขามป้อม ๔๕.หว้า ๔๖.จามจุรี ๔๗.พลับพลา ๔๘.กันเกรา ๔๙.กะทิงใบใหญ่ ๕๐.หลุมพอ ๕๑.กฤษณา ๕๒.ไม้หอม ๕๓.เทพทาโร ๕๔.ฝาง ๕๕.ไม้ทุกชนิด ๕๖.ไม้สกุลมะม่วง ๕๗.ไม้สกุลทุเรียน ๕๘.มะขาม โดยการจัดการพื้นที่ เพื่อปลูกไม้เศรษฐกิจตามลักษณะของพื้นที่ได้แก่ ที่ราบลุ่ม และที่ดอนสามารถดูรายละเอียดได้ในภาคผนวก ๒

ทั้งนี้หากต้องการข้อมูลเพิ่มเติมและขอรับกล้าพันธุ์ สามารถติดต่อได้ที่ ส่วนปลูกป่าเอกชน สำนักส่งเสริมการปลูกป่า กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายเลขโทรศัพท์ ๐๒-๕๖๑-๔๒๙๒-๓ หรือ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของแต่ละจังหวัด

รายละเอียดของการปลูกและการดูแลเป็นไปตามองค์ความรู้ เรื่อง “การปลูกไม้เศรษฐกิจชนิดต่างๆ” จัดทำโดย กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สามารถสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <http://new.forest.go.th/reforest/>

๕.การปรับเปลี่ยนเป็นปศุสัตว์ จากข้อมูลเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์รายภาค ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ของกลุ่มสารสนเทศและข้อมูลสถิติ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมปศุสัตว์ พบว่าสัตว์เศรษฐกิจที่เกษตรกรนิยมเลี้ยงมี ๘ ชนิด ได้แก่ แกะ แพะ โคเนื้อ โคนม ไก่เนื้อ ไก่ไข่ กระบือ และสุกร ซึ่งเป็นชนิดเดียวกับที่อยู่ในฐานข้อมูล Agri-Map ทั้งนี้กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดทำแผนที่ระดับความเหมาะสมของสัตว์เศรษฐกิจ ๘ ชนิดสินค้า ได้แก่ แกะ แพะ โคเนื้อ โคนม ไก่เนื้อ ไก่ไข่ กระบือ และสุกรโดยมีระดับความเหมาะสม ประกอบด้วยเหมาะสมมาก

(S๑) และเหมาะสมปานกลาง (S๒) เหมาะสมน้อย(S๓) และไม่เหมาะสม (N) ซึ่งแสดงในแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map) ไว้แล้ว แต่อย่างไรก็ตามอาจมีการเพิ่มเติมอีก ๑ ชนิด คือ เป็ด เนื่องจากปัจจุบันพบว่าเกษตรกรนิยมเลี้ยงมากขึ้นและเหมาะสมต่อการเพาะเลี้ยงในพื้นที่ลุ่ม ซึ่งเจ้าหน้าที่ของกรมฯ ร่วมกับเจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องควรนำแผนที่ระดับความเหมาะสมข้างต้นมาพิจารณาทางเลือกการปรับเปลี่ยน

รายละเอียดของการเลี้ยงและดูแลเป็นไปตามองค์ความรู้ เรื่อง “การเลี้ยงกระบือ” “การเลี้ยงไก่เนื้อ” “การเลี้ยงไก่ไข่” “การเลี้ยงโคเนื้อ” “การเลี้ยงแกะ” “การเลี้ยงแพะ” “การเลี้ยงสุกร” “การเลี้ยงโคนม” และ “การเลี้ยงเป็ด” จัดทำโดย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สามารถสืบข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <http://docimage.dld.go.th/dldform๒/Home&e/mainfrm.asp?m=bf>

*๔ สัตว์เศรษฐกิจทางเลืกนอกเหนือจากฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map)

๖.การปรับเปลี่ยนเป็นพืชอาหารสัตว์ การทำปศุสัตว์ต้องคำนึงถึงแหล่งอาหารสำหรับสัตว์ที่เลี้ยงเนื่องจากมีความจำเป็นต่อโภชนาการของสัตว์ ส่งผลให้สัตว์มีคุณภาพที่ดีตรงกับความต้องการของตลาดทั้งนี้แผนที่ระดับความเหมาะสมสำหรับปศุสัตว์ (ข้อ๕) ไม่รวมการกิจกรรมด้านการปลูกพืชอาหารสัตว์

เจ้าหน้าที่จึงควรทำการวางแผนปรับเปลี่ยนพื้นที่ดังกล่าวให้เป็นพื้นที่ปลูกอาหารสัตว์ร่วมด้วย โดยการพิจารณาการปลูกพืชอาหารสัตว์แต่ละชนิดควรคำนึงถึงความสามารถในการปรับตัวเจริญเติบโต และให้ผลผลิตสูงภายใต้สภาพแวดล้อมของพื้นที่ซึ่งแตกต่างกัน เช่น ปริมาณน้ำฝน อุณหภูมิ ความชื้น ช่วงแสง คุณสมบัติ ทางกายภาพและเคมีของดิน ฯลฯ ซึ่งหากเกษตรกรประสงค์ปลูกพืชอาหารสัตว์ ให้เจ้าหน้าที่พิจารณาจากลักษณะดินเป็นหลัก ตามลักษณะของพื้นที่ได้แก่ ที่ลุ่ม และที่ดอน ซึ่งสามารถรายละเอียดได้ในภาคผนวก ๒ โดยพืชอาหารสัตว์ที่แนะนำเน้นพืชตระกูลหญ้า เนื่องจากหาพันธุ์ปลูกได้ง่ายและมีสารอาหารสูงตามหลักโภชนาการสำหรับสัตว์ได้แก่ ๑.หญ้าเนเปียร์ ๒. หญ้าแพงโกล่า ๓.หญ้าลูซี่ ๔.หญ้างินนิสีม่วง ๕.หญ้าอะตราตัม

รายละเอียดของการปลูกและการดูแลเป็นไปตามองค์ความรู้เรื่อง “การปลูกหญ้าเนเปียร์” “การปลูกหญ้าแพงโกล่า” “การปลูกหญ้าลูซี่” “การปลูกหญ้างินนิสีม่วง” และ “การปลูกหญ้าอะตราตัม” จัดทำโดย กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สามารถสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมที่ <http://docimage.dld.go.th/dldform๒/Home&e/mainfrm.asp?m=bf>

๗. การปรับเปลี่ยนเป็นเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เนื่องจากบางพื้นที่อาจมีลักษณะทางกายภาพที่ไม่เหมาะสมต่อการปลูกพืชชนิดใดๆ และมีการลงทุนที่สูงหากปลูกพืช การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเป็นทางเลือกหนึ่งที่น่าสนใจจากฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map) โดยกรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดระดับความเหมาะสมของการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำตามประเภทของน้ำ ๓ ระดับ ได้แก่เหมาะสมสูงสุด(S๑) เหมาะสมสูง (S๒) และเหมาะสมปานกลาง (S๓) ประกอบด้วยสัตว์น้ำจืดและกึ่งทะเล ไม่ได้จำแนกตามรายพันธุ์ ทั้งนี้หากเกษตรกรต้องการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เจ้าหน้าที่ต้องให้คำแนะนำตามระดับความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map) หรือสภาพพื้นที่แต่ละแห่ง โดยการเพาะเลี้ยง

สัตว์น้ำสามารถทำในลักษณะของเกษตรผสมผสานร่วมกับการปลูกพืชได้ โดยสัตว์น้ำและสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำที่แนะนำประกอบด้วย

๑. กบ	๒. กุ้งก้ามกราม	๓. กุ้งกุลาดำ	๔. ปลานิล
๕. ปลาตะกวด	๖. ปลาน้ำจืด	๗. ปลาช่อน	๘. ปลาแรด
๙. ปลาสลิด	๑๐. ปลาสวาย	๑๑. ไรแดง	๑๒. ปลากระแห
๑๓. ปลาจืด	๑๔. ปลาช่อน	๑๕. ปลาตะเพียน	๑๖. ปลาแบบ

ผสมผสาน

รายละเอียดของการเพาะเลี้ยงและดูแลเป็นไปตามองค์ความรู้ (การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ) จัดทำโดย กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สามารถสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <http://ag-ebook.lib.ku.ac.th>

๘. การปรับเปลี่ยนเป็นเลี้ยงผึ้งและแมลงเศรษฐกิจ เนื่องจากการปรับเปลี่ยนการปลูกพืชบางชนิดอาจต้องใช้เวลาในการให้ผลผลิต ส่งผลให้สูญเสียรายได้ในช่วงที่รอผลผลิต ดังนั้นอาจทำกิจกรรมทางเลือกอื่น เพื่อให้มีรายได้มาทดแทน การเลี้ยงผึ้งและแมลงเศรษฐกิจ จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่น่าสนใจและทำรายได้ที่ดี โดยอาจทำในเชิงเกษตรผสมผสานโดยกิจกรรมในข้อนี้สามารถทำควบคู่กับการปรับเปลี่ยนในข้อ ๑ ถึง ๗ ได้

แมลงเศรษฐกิจ ๗ ชนิด ประกอบด้วย

๑. ผึ้งพันธุ์	๒. ผึ้งโพรง	๓. ชันโรง	๔. ครั่ง
๕. จิ้งหรีด	๖. ตัวงสาคร	๗. หนอนไหม*๕	

รายละเอียดของการเลี้ยงและดูแลเป็นไปตามองค์ความรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสู่การเป็น smart officer เรื่อง “การเลี้ยงผึ้งและแมลงเศรษฐกิจ” จัดทำโดย กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์สามารถสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

<http://www.servicelink.doae.go.th>

*๕ รายละเอียดของการปลูกและการจัดการเป็นไปตามองค์ความรู้ เรื่อง “การเลี้ยงไหมพันธุ์ไหมไทย” จัดทำโดย กรมหม่อนไหม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สามารถสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ http://qsds.go.th/newqsds/inside_page.php?pageid=๑๗

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายศรจิตร	ศรีณรงค์	ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4
นายเกรียงไกร	อิมสมโภชน์	ผู้อำนวยการกลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน

ผู้จัดทำ

นายอรรณวุฒิ	กรุงแสนเมือง	ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินยโสธร
นายวัชรินทร์	โจดโจน	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
นายจักรพันธ์	ภักตรนรา	นักวิชาการเกษตร
นางสาวรุจิรา	ภักดีรัตน์	เจ้าหน้าที่แผนที่ภาพถ่าย